

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglasi: enostopna mm vrsta za
enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:
Wolfova ulica 1A. Telefon 360
Uprava:
Marijin trg 8. Telefon 48
Rokopisi se ne vračajo.
Vprašanjem je priložiti oznako
za odgovor.

Zagrebski kongres jugoslovanskih intelektualcev.

KONGRES BO RAZPRAVLJAL O SPORAZUMU MED SRBI IN HRVATI. UDELEŽE SE GA TUDI ZMERNEJŠI VODITELJI DEMOKRATSKE STRANKE.

VSEH KRAJEV DRŽAVE.

Zagreb, 9. septembra. (Izv.) Že včeraj so prihajale v Zagreb manjše skupine javnih delavcev, da se udeležijo jutrnjega kongresa. Včeraj so dospeli v Zagreb med drugimi Boža Marković, Milan Grol, dr. Božidar Vlah, dalje poslanci Joca Jovanović, Pavle Angjelić in še nekaj drugih poslancev iz Beograda. Prav tako so došli mnogostrešni javni delavci iz Skoplja in Vojvodine ter iz Novega Sada, kjer vlada za kongres veliko zanimanje. Iz Slovenije so že prišli tudi poslanci iz Zagreb poslanci Deržić, včeraj dospeli v Zagreb poslanec Deržić, vseučiliški profesor dr. Rostohar in profesor dr. Ribarić. Danes prihajajo novi udeleženci. Tudi iz Bosne in Dalmacije so že prišli udeležniki, dočim tekom današnjega dne neprestano dospevajo javni delavci iz hrvaške. Jutri pričakujejo zlasti velikega poseta. Iz Dalmacije je dospela ena skupina včeraj, drugo pričakujejo danes. Med drugimi so že prišli dr. Josip Smolilak, splitski župan dr. Ivan Tartaglia in tajnik Jugoslovanske Matice profesor Alfirević, kakor tudi veliko število drugih. Danes pričakujejo še mnoge. Franja Bulić.

STOJAN PROTIC O KONGRESU.

Beograd, 9. septembra. (Izv.) Sotrudnik beogradskih »Novosti« je posetil poslanca Stojana Protica in ga vprašal za njegovo mnenje o kongresu javnih delavcev v Zagrebu. Stojan Protic je podal nastopno izjavo: Po tem, kar mi je znanega iz listov in iz razgovorov z dr. Smolilakom v Roganski Slatini, sem nameraval, da bi mogel imeti ta kongres dobre posledice, seveda le tedaj,

ako bi se doslovno in pravilno držal načel, s katerimi so sklicatelji napovedali ta kongres.

LJUBA DAVIDOVIĆ NA KONGRESU.

Zagreb, 9. septembra. (Izv.) Današnja »Slobodna Tribuna« piše: Kakor je načelnik demokratskega kluba Ljuba Davidović osebo telefoničnim putem sporočil, odpotuje danes v Zagreb. Tu se udeležijo kongresa javnih delavcev. Na kongres pridejo tudi poslanci dr. Voja Veljković, dr. Mihailo Vojanović, dr. Pavlović, Cubrović in dr. Sečurov.

NOVA ILEŠIČEVA TIRADA.

Zagreb, 9. septembra. (Izvirno.) Današnja »Riječ« prinaša pod naslovom »Začetek in konec«, izpod peresa dr. Ilesiča članek iz Ljubljane, v katerem govori dr. Ilesič o udeležbi Slovencev na kongresu javnih delavcev v Zagrebu. Dr. Ilesič ne pričakuje posebnih uspehov od tega kongresa, ker se na njem sestanejo različne divergentne mentalitete, katerih rezultanta ne more biti konkretni delavni program. Ako pa ne pride do konkretnega dela, ne bo prinesla konferenca koristi. Dandanes je jugoslovansko v veliki meri stvar volje in socijalnega čutenja, nekakega načina moralnega mišljenja. — Kdor pa tega nima, ne more s svojim intelektom ničesar storiti. Jugoslovansko je danes življenje in ne teoretična razprava.

Razkrojavanje demokratske stranke.

OSAMLJENJE MINISTRA PRIBIČEVIĆA. IZJAVA DAVIDOVIĆA, DA HOČE SODELOVATI PRI POMIRJENJU POLITIČNIH STRASTI.

Zagreb, 9. septembra. (Izv.) »Slobodna Tribuna« poroča iz Beograda: Proces razkrojavanja v demokratski stranki bolj in bolj napreduje, in kažejo se že jasni obrisi osamljenja ministra Svetozarja Pribičevića. Načelnik demokratske stranke Ljuba Davidović je izjavil nastopno: Položaj v državi je zelo težaven in zmoten. Zato je dolžnost vsakega domoljuba, storiti svoj čas vse kar je v njegovih močeh, da se razmere v državi konsolidirajo in da se pomirijo strankarske strasti. Moje mnenje je, da bom držal svojo besedo in se napotil h kongresu javnih delavcev v Zagreb, ker stoji na čistem in zelo važna vprašanja. V glavnem odboru demokratske stranke so mnogi cepljeni, ali naj gre kdo v Zagreb ali ne. Minister Svetozar Pribičević je proti temu, ker smatra, da ne bi bilo primerno,

da se jaz kot načelnik stranke odpeljem k sestanku onih politikov, ki se ne strinjajo z vidovdanskim ustavo, pri kateri je sodelovala tudi naša stranka. Jaz pa vendar želim iti, ker je potrebno, da se udeležim sestanka, ker se bo razpravljalo o načinu, kako bi se omogočil sporazum med Srbi in Hrvati. — Položaj v demokratski stranki je po sebi glavnega odbora stranke postal zelo resen. Po vsem tem se da ugotoviti, da stoji pred durmi razkol v stranki. Ali se razkol pojavi takoj ali šele v dveh mesecih je za sedaj vseeno. V nedeljo se bo položaj deloma razjasnil. Poslanec Pavle Angjelić je že odpotoval v Zagreb; gotovo odpotuje tudi dr. Voja Markinković, Cubrović in Davidović. Koliko drugih poslancev se udeležijo, ni znano.

Naši novinarji za zblizanje Italije in Jugoslavije.

Subotica, 9. septembra. (Izvirno.) Tržaški novinar Anton Ekar pripravlja resolucijo, ki naj jo Jugoslovansko novinarsko združenje sprejme na svojem kongresu v Subotici in ki naj jo potem pošlje kongresu italijanskih novinarjev v Trstu dne 14.

t. m. V tej resoluciji se pozivajo zlasti tržaški novinarji k sodelovanju za zblizanje našega in italijanskega naroda. S to resolucijo se namerava na kongresu italijanskih časnikov sprožiti debato med Jugoslavijo in Italijo.

Angleško priznanje naši zun. politiki

Beograd, 9. sept. (Izv.) Presbrijo javlja iz Zeneve: Početkom razprav letošnjega zasedanja društva narodov je lord Robert Cecil izrazil v svojem velikem govoru dne 6. t. m. priznanje zunanji politiki Jugoslavije. Lord Cecil je med drugim rekel, da so se razmere na Balkanu sedaj konsolidirale vsled blagodejne in pa-

metne politike kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nadalje je omenil, da je izključna zasluga naše države, da so razmere v Albaniji postale popolnoma normalne. Pred 20 leti si ni mogel v Evropi nihče misliti, da bodo mogli narodi na Balkanu sami tako zadovoljivo določevati svoje odnose.

Poraz grške armade v Mali Aziji.

PADEC SMIRNE PREDSTOJEČ. London, 9. septembra. (Izvirno.) »Daily Telegraph« poroča, da je po neposrednih vestih iz Smirne položaj od včeraj dalje jako resen. Napada tudi turška konjenica. Turška letala obmetavajo mesto z bombami. V splošnem vlada mnenje, da je padec mesta le še vprašanje nekaj ur. Po poročilih istega lista iz Carigrada je pričakovati, da zasedejo Turki Smirno že danes.

država mora ostati nedeljena, v Karu, Ertvanu in Zapadni Traciji se ima prirediti ljudsko glasovanje, dati se morajo tamstva, da se Carigrad in Marmorsko morje ne ukloni gospodarstvu katerekoli tuje države in Dardanele se morajo otvoriti svobodnemu trgovinskemu prometu.

Carigrad, 9. septembra. (Izv.) Tu prevladuje mnenje, da bo angorska vlada prejme zahtevala, naj grški vrhovni poveljnik generalisima kemalističnih čet direktno zaprosi za premirje. Zadnji bo vsekakor stavil težke pogoje, med njimi, da se takoj izprazni Trakija in da se odstranijo iz Carigrada tamkaj se nahajajoče grške čete. Po poročilih iz Adane imajo Grki popolnoma zasedeno železnico progo Panderma—Manisa.

MIROVNI POGOJI ANGORSKE VLADE.

Rim, 9. septembra. (Izv.) Pariški poročalec lista »Corriere d'Italia« se je razgovarjal z zastopnikom angorske vlade Pizid Bejem, ki mu je izjavil, da stavljajo Turki nastopne mirovne pogoje: Osmanska

PRINC GJORGJE ODPOTUJE V NIS.

Beograd, 9. septembra. (Izv.) Danes dopodne sta ministri notranjih poslov Timotejević in minister za pravosodje dr. Marković imela sestanek s princem Gjorgjem, v katerem sta mu nasvetovala, naj se odpelje v Niš. Pričakuje se še odločitve kralja. Upati je, da bo potem to vprašanje rešeno. Nato je princ Gjorgje posetil prvega pomočnika kralja Aleksandra, generala Hadžića in pomočnika ministra notranjih poslov Gavrilovića.

PASICEV POVRATEK V BEOGRAD.

Beograd, 9. septembra. (Izv.) Kralj Aleksander in kraljica Marija odpotujeta danes iz Marijanskih Laznj v Pariz. Nato posetita tudi London. Radi današnjega zunanjega in notranjega političnega položaja v Jugoslaviji prekine ministrski predsednik svoje bivanje v Marijanskih Laznjah in se v nedeljo vrne v Beograd.

NARODNA SKUPŠČINA ZAČNE DELOVATI SELE V OKTOBRU.

Beograd, 9. septembra. (Izv.) Vlada se je odločila, kdaj naj se otvori zasedanje narodne skupščine. Po različnih informacijah se delo parlamenta ne začne pred 1. oktobrom.

SEJA MINISTRKEGA SVETA.

Beograd, 9. septembra. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta, ki je trajala od 16. do 19. je minister za pravosodje dr. Laza Marković poročal o svojem potovanju v Pariz, kjer bo nadziral poslovanje naše delegacije pri reparacijski komisiji in kjer namerava podati kralju poročilo o položaju v državi. Nato je državni podtajnik dr. Svetislav Popović predlagal, naj se odpravi uvozna carina na vse vrste sadja, kakor je bil podpisal ukaz o izpremembi uvoznih carin. Zatem je poročil minister notranjih poslov Kosta Timotejević o letnih oddelkih. Pri tem so se določile dnevnice za vse one, ki so udeleženi pri teh oddelkih, in sicer za častnike 40 dinarjev, za podčastnike 30 in za moštvo 20 dinarjev. Prihodnja seja ministrskega sveta bo v ponedeljek dopoldne.

NAŠA DRŽAVA POVABLJENA NA BENEŠKO ORIJENTSKO KONFERENCO.

Beograd, 9. septembra. (Izvirno.) V političnih in parlamentarnih krogih se živahno razpravlja o predlogih grškega parlamenta, naj se kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in Romunija povabita k udeležbi na beneški konferenci, kjer se bo razpravljalo o vprašanju Orienta.

KONGRES TRGOVSKE MLADINE V BEOGRADU.

Beograd, 9. sept. (Izv.) Jutri se otvori v Beogradu kongres trgovske in obrtniške mladine iz vse države.

TEKMOVANJE ZA LAHKOATLETIČNO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE.

Zagreb, 9. septembra. (Izvirno.) Pri današnjem tekmovanju za lahkootletrično prvenstvo Jugoslavije je dosegel znani slov. lahkootlet Perpar (S. K. Primorje v Ljubljani) pri teku na 100 m prvo mesto z 11,3. Drugi beograjecan Popović.

RATIFIKACIJA DONAVSKE KONVENCIJE.

Pariz, 9. septembra. (Izv.) Uradno se objavlja: Zastopniki Belgije, Francije, Velike Britanije, Italije, Jugoslavije, Romunije, Češkoslovaške in Grške so izročili ministru zunanjih poslov listine svojih vlad glede ratifikacije donavske konvencije. Zastopniki Nemčije, Avstrije, Bolgarije in Madžarske so na to konvencijo pristali in predložili tozadevne ratifikacijske listine svojim vladam.

ATENTAT NA MILLERANDA

Pariz, 9. sept. (Izv.) Včeraj opoldne je mlad človek hotel izročiti predsedniku Millerandu pismo, pri tem pa streljal nanj iz revolverja, ker je predsednik zavrnil njegovo prošnjo. Strel ni nikogar pogodil. Napadalec so takoj prijeli, ki se baje piše Salem in je jugoslovanski državljan. Dvomljivo je, ali je res jugoslovanski podanik.

Borzna poročila.

Carin, 9. septembra. Berlin 0.385 Newyork 527, London 23.51, Pariz 40.85, Milan 22.85, Praga 17.50, Budimpešta 0.22, Zagreb 1.60, Bukarešta 3. Varšava 0.0775, Dunaj 0.0075, avstrijske krole 0.00875.

Berlin, 9. septembra. (Izv.) Budimpešta 57.92, London 51.85.55, Praga 4519.30, Pariz 10636.65, Milan 6092.35, Newyork 1368.28, Carin 25976.50.

Jugoslovansko in narodnost.

Kongres, ki danes zboruje v Zagrebu, je namenjen našim bitnim vprašanjem. Ta vprašanja bi se najlažje opredelila na nastopen način:

Že tekom 19. stoletja so se pri Hrvatih, Srbih in Slovencih pojavila stremjenja združiti te tri narode jezikovno, duševno in politično v enoto, ki naj nosi znake enega naroda in ene kulture. Ostalo je pri skromnih željah, zgovornost navedenega stoletja prica, da so se nasprotno razvili Srbi, Hrvati in Slovenci v tri povsem ločene narode, z jasno in glasno nacionalno zavestjo.

Dejstvo je, da so tako Slovenci, kakor Hrvati in Srbi nastopali pred vojno povsem ločeno in da so kot nacionalno zaokrožene enote delovali z velikimi uspehi za ohranitev lastne, torej slovanske narodnosti. Pri tem so se eni posluževali državopolitičnih akcij, drugi pa kulturnega ustvarjanja. Tako so Slovenci, Hrvati in Srbi prišli do treh, dasi sorodnih, pa vendar ločenih narodnih kultur.

Duševno ustvarjanje pa doseže svoje najpopolnejše oblike, kadar se vrši v svobodni državnosti. Čim je to spoznanje dozorelo v omladini in razumnstvu, se je nujno pojavilo stremenje po politični osamosvojitvi, ki v prilikah, v katerih so živeli Slovenci, Hrvati in avstrijski Srbi, ni moglo pomeniti drugega, kakor državnega edinstvenega srbskega, hrvaškega in slovenskega naroda.

Viharji svetovne vojne so to spoznanje razširili tudi v naše jugoslovanske narodne mase, ki so se po preobratu in že davno pred njim oklenile ideje jugoslovanske države in narodnega edinstva z mladeniškim ognjem.

V takem razpoloženju so se položili temelji današnji državi, državi jugoslovanskega prebivalstva, Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Nesrečne strankarske razmere, ki so nato zavladele v našem javnem življenju, s oljubezen in spoštovanje pred jugoslovansko državo precej ohladile. Tudi se po pokrajinah nove jugoslovanske države ni javilo sveže duševno vrvenje ter kulturno ustvarjanje, kakor se spodobi mladim slovanskim narodom, ki so z velikimi žrtvami dosegli stopnjo državne samostojnosti.

Veliko malodušje napram skupni državi, ki sedaj obvladuje znatne dele prebivalstva naše države, ni samo posledica slabih upravnih, gospodarskih in političnih metod dosedanjih vlad. Glavno krivdo nosi nesoglasje, ki vlada tako v vladinih strankah, kakor tudi v opozicijskih o tem, kako naj je razmerje med jugoslovansko in posameznimi narodnimi kulturami ter nacionalnimi zavestmi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

In vendar so razmere šla enostavne. Najboljše se jih opredeli, da damo državi, kar je državnega, narodom pa prepustimo, kar je narodnega.

Državno edinstvo mora biti iz bitnih razlogov naše politično-geografske lege ter skupnih gospodarskih in kulturnih interesov neizpodbitna svetinja. Jugoslovansko je torej v tem smislu pozitivno razmerje do države, s živo vero in ljubeznijo v njeno dobrobit ter v pripravljenostjo vsake žrve za njeno ohranitev.

Jugoslovansko gibanje v naši adevni politiki naj stremi za tem, da se pozitivno razmerje do države čedalje bolj razširja. Mesto malodušja se naj razvija optimizem, državljanski ponos in pa resnična volja, da država in prebivalstvo čim več gmojno in duševno napredujeta.

Za tak gmojni in duševni napredek pa je zopet potrebno, da se organizirajo vse, v prebivalstvu naložene, sile ustvarjenja. Take sile kulturnega ustvarjanja so dosedanje narodne enote Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so se preizkusile tekom stoletij ter so poleg bogate nacionalno-kulturne zetje očuvale naše slovanske rodove pred narodno smrtjo.

Uprava države naj se prilagodi tem naravnim pogojem kulturnega in gmojnega napredovanja jugoslovanskega prebivalstva. Z eno frazo kulturnih in narodnih razlik med jugoslovanskim prebivalstvom ne bomo odpravili. Naj jih priroda sama premosti: kadar se bodo jugoslovanske pokrajine zagledale v velike cilje gmojnega in duševnega ustvarjanja, bodo same od sebe čutile potrebo, da se medsebojno spoznajo, vzpodbujajo in krepijo. Velika kulturna zajednica bodočnosti bo naraven plod duševne medsebojnosti ter kulturne propagande ene pokrajine v drugi. Ves svet tiči v internacionalizmi, zakaj ta Slovenci, Hrvati in Srbi ne hoteli stopiti k vzajemnemu kulturnemu tekmovalstvu, ki bo družilo in duševno spajalo samo od sebe.

Kongres v Zagrebu ima nalogo, da razčisti medsebojne odnose jugoslovanskega in narodnega življenja Srbov, Hrvatov in Slovencev. To narodno življenje je prirodni pogoj kulturnega udejstvovanja in je zato celo naraven postulat jugoslovanske države.

Da se pa vzpostavi pozitivno razmerje do jugoslovanske države, da se nanovo naseje ljubezen in ponos do naše mlade narodne državnosti in da se s pomočjo takega duševnega razpoloženja nanovo oživi med Slovenci Hrvati in Srbi sveže kulturno ustvarjanje, je potrebno, da se današnje malodušje napram državi odpravi. Naj se ukloni režim in upravni sistemi, ki to malodušje podpirajo in razširjajo.

Avstrijsko vprašanje pred Društvom narodov.

Zeneva, 9. septembra. (Izvirno.) Splošno zanimanje za avstrijsko vprašanje postaja vedno večje. Tekom današnje debate o delovanju sveta Društva narodov je vsak posamezni govornik porabil priliko, da se je mogel zavzeti za Avstrijo. Tudi jugoslovanski zunanji minister dr. Ninčić je povdarjal v svojem govoru avstrijsko vprašanje in je dejal, da gre za eno najvažnejših problemov, s katerimi se ima baviti zasedanje sveta društva narodov. Gospodarsko in finančno stanje Avstrije zahteva v interesu reda v Evropi hitre in izdatne pomoči. Da pa moremo rešiti Avstrijo, je potrebno, da se združijo

vs. Govornik je rekel, da je srečen, da na svetu človeška organizacija, čije edini cilj je, vzpostaviti mir in blagostanje med narodi. Ta organizacija je Društvo narodov, v katero se obračajo oči vsega sveta, ker edino ono more prinesiti pomoč. Posebno značilna je bila izjava francoskega delegata Hannotauxa, ki je tolažil veliko željo francoske vlade, ki bi rada videla, da bi se Avstrija rešila iz sedanjega težavnega položaja. Rešitev avstrijskega vprašanja v soglasju s Društvom narodov bo storila Evropi in vsemu svetu neprecenljivo uslugo.

TURŠKI SULTAN NAMERAVA ABDICIRATI.

Pariz, 9. septembra. (Izvirno.) Kakor poroča »Petit Parisien« iz Londona, je dospela tjakaj iz Carigrada vest, da se namerava sultan umakniti s prestola, ki ga naj zasede prestolonaslednik.

VSTAJA V JUŽNI RUSIJI.

London, 9. septembra. (Izvirno.) Kodanski listi doznajajo iz Heisinga, da se v južni Rusiji izbruhnila vstaja. Odeški svet je baje objavil neodvisnost južne Rusije. Moštvo vojnih ladij ob morski obali v južni Rusiji se je uprlo.

Kongres javnih delavcev.

Vrši se v Zagrebu, v onem jugoslovanskem centru, kjer leži ključ za rešitev neznošnih notranjepolitičnih razmer v državi.

Kongresa se udeležijo predvsem oni javni delavci, ki so doma v inozemstvu odlično pripomogli ustvariti veliko jugoslovansko državo, a se dosedaj še niso priključili nobeni politični stranki. Kongresa se nadeja udeležiti zastopniki opozicijskih strank in zastopniki uvidenih in treznih skupin večinskih strank, ki so za spremembo političnega kurza.

Zanimivo je, da je sklicanje kongresa povzročilo veliko razburjenje v demokratični stranki. Za vsakogar, ki pozna razmere, je bilo že zdavnaj jasno, da se demokratiška stranka v svoji današnji sestavi ne bo mogla vzdržati. V stranki je vse preveč bistveno programatično nasprotujočih se skupin, da bi bila enotnost mogoča. Imamo dve skupini: Protijerjavova in večinska Davidovičeva skupina. Prva, če tudi manjšinska skupina, s svojim terorističnim nastopom prevladuje v demokratiškem klubu, odločno vztraja na izvedbi ustave in je nasprotnica vsakega sporazuma s Hrvati. Nasprotno se pa Davidovičeva skupina zaveda opasnosti notranjepolitičnega položaja in je pripravljena za kompromise, da se doseže konsolidacija in napredek države. Davidovičeva skupina se je zato odločila udeležiti se kongresa javnih delavcev navzlic napadom s Pribečevićeve stranke. Razdor v demokratiški stranki postaja javen.

Kongresa se udeležijo tudi uvidnejši zastopniki Hrvatskega bloka, tako da kongres ne bo povzročil samo razdor v demokratiškem bloku, ampak tudi v Radičevem pavilijaku.

Kongres ima v prvi vrsti namen razpravljati in sprejeti predloge glede revizije ustave. Kot smo že ponovno povdarjali, ustavno vprašanje pri nas ni rešeno. Večina Jugoslovancev je proti centralizmu in se izrekla za avtonomijo. Z uveljavljenjem obširne avtonomije bi bil brez dvoma tudi dosežen sporazum z večino Hrvatov in odpadla bi demagogične fraze o hrvatski seljaški republiki, memorandumu in podrobni državni ugled rušici nastopi.

Revizija ustave in uvedba avtonomije pa ni mogoče brez zrušitve vladajočega sistema. Zato bo kongres iskal pota, kako bi se prišlo po najkrajši poti do novega vladnega režima, ki bi prevzel vodstvo države v svoje roke in izvedel revizijo ustave.

Kongres pa ne bo mogel prevzeti krivice, ki jih današnji vladni sistem povzroča delavstvu ljudstvu s favoriziranjem velekapitala. Tudi v tem bo moral sklepati in zagotoviti z gospodarskimi in socialnimi reformami delavstvu ljudstvu pravo do uspešne življenjske borbe.

Tudi iz Slovenije se udeležijo precejšnje število povablencev kongresa. Oficijelno iz Slovenije ni zastopana na kongresu nobena stranka.

All ste že član Jugoslovanske Matice?

DR. JOŽA OLONAR:

Srpska kraljevska akademija.

V obsežnem, 341 strani obsega-jočem zvezku je izšel XXX. »Godišnjak« srbske akademije, z obširnimi poročili o njenem delovanju v l. 1921. To je prvo leto, v katerem se je po dolgoletni stagnaciji lahko zopet svobodno razmahnila. Nje zaščitnik je kralj, nje predsednik pa od aprila 1921. leta sem Jovan Cvijić.

Nje prvi početek je »Društvo srbske slovesnosti«, ki se je osnovala l. 1842 in leta 1847 začelo izdajati svoj »Glasnik«, ki je do l. 1864 doživel 17 zvezkov. Naloga tega društva je bila gojiti srbski jezik, proučevati srbsko slovstvo in takrat še ne ujedinjeno srbstvo informirati o položaju srbske kneževine. Društvo je bilo privatno in tako je umljivo, da je počasi začelo pešati. Zato se je l. 1864 razšlo in še istega leta se je pod naslovom »Srpsko učeno društvo« spremenilo v državni inštitut, ki je po načinu akademij imel svojo sekcijo in svoje redne, izredne, dopisujoče in častne člane. Sekcije so bile: a) filozofska, jezikoslovna in literarna; b) naravoslovna in matematična; c) historična in državoslovna; d) umetniška. L. 1886 je društvo dobilo tudi naslov akademije in nov statut. Rednih članov je smelo po njem imeti 25, med katerimi jih je 5 lahko izven Srbije; število do-

Nemško časopisje proti poslancu Brandnerju.

V početku septembra šele so prišli koroški nemški časopisi v posest govora nar. posl. Antona Brandnerja o razmerah na Koroškem, ki ga je imel ob priliki debate o zunanji politiki v beograjski nar. skupščini in čigar vsebina je bila v izveščju priobčena v »Jugoslaviji«. Zato so začeli posl. Brandnerja, ki kot koroški rojak razmere na Koroškem dobro pozna, vehementno napadati, za kar so imeli temveč povoda, ker je na njegovo zahtevo podal zunanji minister dr. Ninčić v narodni skupščini odločno izjavo, kako stališče misli naša vlada zavzemati napram nemškim narodnim manjšinam v Jugoslaviji, ako bi bili vsi diplomatski koraki za zaščito preganjanih koroških Slovencev brezuspešni. V napadih se odlikujeta posebno »Freie Stimmen« v Celovcu in »Villacher Zeitung«, očitajoč posl. Brandnerja v dolgih člankih, da je govoril neresnico. Da bodo naši čitatelji videli, da so vsa vodenja koroških nemško-nacionalnih listov brez podlage in da s svojimi lastnimi trditvami sami sebe točejo po zobeh, prinašamo glavne točke, s katerimi mislijo ovreči govor posl. Brandnerja.

Na očitanje, da naš konzul dr. Rašić od marca do julija meseca ni dobil lokalov, odgovarjajo, da koroški Nemci že leta čakajo na stanovanje v Celovcu, akoravno so se prej prijavili nego jugoslovanski konzul in končno, da je jugoslovanski konzul vendarle dobil lepe lokale v sredini mesta, katere mu je moral odstopiti veleugledna nemška rodbina, čeprav ima velike zasluge za koroško domovino. Kaj je s tem izpodbitega? Ničesar! Konzula se vendarle ne more primerjati z drugimi najemniki. Kakšen smisel bi sicer imela naselitev konzulata, ako bi moral le-ta čakati, da pride na vrsto? Mi pa povemo še to, da je dobil naš konzul lokale, ki pa še vedno ne odgovarjajo, šele po štirih mesecih, ko se je osebno pritožil pri v Celovcu se mučecu avstrijskemu ministru za socialno politiko in po intervenciji od strani Beograda.

Trditve, da pade glavna krivda radi izgube koroškega plebiscita na plebiscitno komisijo, Nemci zamenjajo izpodbijajo, ker je vsej naši javnosti znano, da je plebiscitna komisija pristala na kršitev St. Germainške mirovne pogodbe in da so se pod njeno egido vršile velike nekorektnosti z žarami in goljufige pri reklamacijah. Kdo je nadomeščal ameriškega zastopnika v komisiji, ki ga predvideva mirovna pogodba? Kdo je imel pravico izpremeniti to pogodbo, ali plebiscitna komisija sama ali tisti, ki so pogodbo delali ali podpisali? Kaj so imeli opraviti italijanski bataljoni v beljaški okolici?

Nadaljna trditve, da so deželno-zbornske volitve na Koroškem pokazale, da koroški Slovenci niso z dušo in srcem glasovali za Jugoslavijo, ker je bilo pri vseh oddanih manj glasov, kakor pri plebiscitu ne drži, ako pomislimo, da so se vršile deželno-zbornske volitve v znamenju najhujšega terorja »Heimatsdiensta« in da en del Slovencev sploh ni šel volit, ker se ni interesiral za sodelovanje pri avstrijski upravi. Tudi se

ne sme pozabiti na umetna volilna okrožja. Sicer pa je vseobča žalost, ki je zavladala na Koroškem, ko se je zvedelo za nesrečni izid plebiscita, najboljši dokaz za trditev, da je 15.278 koroških Slovencev res z dušo in srcem glasovalo za Jugoslavijo, kakor je rekel posl. Brandner v narodni skupščini.

Tudi zanimanje, da bi bili koroški Slovenci po plebiscitu v nasprotju z obljubami plebiscitne komisije preganjani, se je nemško-nacionalnim listom popolnoma ponesrečilo, ker ima, kakor je izjavil dr. Ninčić, tudi naša vlada že v rokah konkretne slučaje o preganjanju. Sicer pa bo o tem še govora v našem parlamentu, kadar se bo v jesenskem zasedanju razpravljalo o tozadevni interpelaciji posl. Brandnerja.

Naravnost smešno pa je dokazovanje nemških listov, da oni Slovenci, ki so glasovali za Jugoslavijo, niso bili odpuščeni iz privatnih in državnih služb, marveč so sami bežali. Zakaj neki ne povedo, zakaj so bežali in kam so bežali? Mari ne pred terorjem? Odpuščeni pa so bili tudi drugi, ki so tam ostali. O naši inteligenci, ki je baje še ostala na Koroškem in dokaz, da ni tako strašno, pa naj raje molče, kajti ravno v zadnjih dneh je bil zopet eden iz gnan in sicer profesor dr. Mišić.

Podobna je stvar z Mohorjevo družbo. Nemški listi pravijo, da ni res, da bi družba Sv. Mohorja bila primorana izseliti se iz Celovca v Jugoslavijo, marveč so ji postala le tla prevroča, zato je šla sama. Ali ni s tem isto povedano, kar je trdil posl. Brandner z drugimi besedami?

Koroških beguncev v Jugoslaviji, pravijo, da ni. Ta trditev je pa nekoliko predebelja, ker jih mi vidimo na lastne oči še vedno na stotine in stotine. In sicer se ne morejo povrniti, ker jim prvič ne dovolijo, drugi pa ni poskrbljeno za njihovo osebno varnost.

Glede šol se hvalijo, da je deželna vlada v Celovcu pristala na odprtitev dveh slovenskih ljudskih šol in jih prevzela v svojo lastno oskrbo. Ako je to res, moramo povedati, da nas to ne zadovoljuje iz prostega razloga, ker za 100.000 koroških Slovencev dve ljudski šoli ne zadostujeta, saj jih ima 20.000 Nemcev v Jugoslaviji 15.

Kakor vidimo, se Nemci sicer zelo prizadevajo ovreči njim zelo neljube besede, ki jih je spregovoril posl. Brandner v beograjski narodni skupščini, a brezuspešno. Pri tem so tako nerodni, kar sicer ni nemška lastnost, da sami sebe izdajajo in indirektno priznavajo, da je vse res, kar je bilo izpregovorjeno v naši narodni skupščini.

Naravno, da jim je posl. Brandner trn v peti, ker že njegova prisotnost v Beogradu — doma je iz beljaške okolice — dokazuje, da biva slovenski rod daleč na severu.

Uradniški prelemljivost in natura.

Zadnji ministrski svet se je bavil med drugim z vprašanjem preskrbe javnih nameštencev s cenejšimi živili. Tudi uradniške organizacije same so se razpravljale o tem. Do kakih pozitivnih sklepov oziroma dejanske pomoči doslej še ni prišlo, če ne vpoštevamo znane mesečne odtegljaje, ki pa so izginili v nič. Ven-

dar je potrebno, da zayzamejo organizacije neko jasno stališče, ker bda javnih nameštencev od XI. do IV. činovnega razreda je dnevno neznošnejša in že se pojavljajo časopisni glasovi, ki apelirajo na javno mloščino...

Preskrbo z živili je treba odkloniti iz enostavnega vzroka, ker bi uradništvo in vsi drugi državni nameštenci zamenjali čakalnanje. Prvič radi ogromnega aparata, ki bi bil v ta namen potreben in ker vsi predobro vemo, da je država vedno najslabši producent, ker manjkati one podjetnosti, ki jo vidimo pri zasebnih podjetnikih. Uradništvo je imelo dovolj žalostnih izkušenj z ljubljansko »Samopomočjo«, da bi se še kdaj moglo ogrevati za kako podobno organizacijo. Par koritarjev sicer pride do polne sklede, množice nameštencev pa nimajo od tega absolutno nobene koristi, nasprotno, dobivajo še slabše blago kakor po zasebnih trgovinah, ker odriavajo prekupečevalci v take prodajalne najslabše blago. Ako misli tedaj ministrski svet z raznimi sklepi o cenejših živilih odlagati regulacijo plač, naj tako manevriranje kar opusti, ker vemo, da od takih sklepov ne bo niti ena uradniška družina sita. Organizacije javnih nameštencev so dolžne, da tako oskrbovanje a priori odklonijo.

Pač pa bi se dalo izvesti plačevanje uradništva »in natura« nekje

Ekonomistična obnova Srednje Evrope in interesi Italije.

(Konec.)

Svoja dokazovanja utemeljuje dr. Brunner s sledečimi dejstvi. Države, ki so nastale na razvalinah bivše avstroogrške monarhije so začele vsled različnih vzrokov v nevarne gospodarske in finančne krize, ki se na najbolj elementaren način očitujejo v propasti valutne vrednosti ter v poslednjem času na primeru avstrijske republike. Ozemlje, ki je prej bilo gospodarska, finančna in prometna enota, se je razkosalo proti naravi, razkosani deli pa se nato zasledovali čisto egoistične cilje, se medsebojno zapirali in omejevali, končno si tudi niso znali organizirati zaokrožene gospodarske, finančne in prometne enote. Vsled tega so nastali veliki zastoji pravičnega gospodarskega napredka, v državnih proračunih pa so zazijale velike vrzeli.

Zanimivo je, da priznava dr. Brunner ako gospodarsko strukturo tudi italijanskemu gospodarstvu, ki je vsled vojne trpelo v manjši ali enaki meri, kakor vsa ostala. Tudi Italija se nahaja v gospodarski in finančni krizi, ki izhaja v glavnem iz dejstva, da je njena valuta napram nevtralnim in onim zapadnim državam padla za velike odstotke ter da vsled tega ne more svoje industrije zalagati z dragimi surovinami ter konkurirati na ozemljih navedenih valut a ondotnimi.

Za Italijo samo ni drugega izhoda kakor da si poišče tako poprišče za svojo industrijsko ekspanzijo, ki je v skladu z njeno valuto. Tozadevno prihajajo v poštev samo zemlje bivše avstroogrške monarhije, eventualno še Poljska, Rumunija in ostali

drugje. Še bolj kakor prefranjevanje teži državne nameštence — raztrgana obleka. Pri današnjih cenah je popolnoma izključeno, da bi si mogel uradnik nabavljati obleko. V tem oziru mora priti do katastrofe. Tu naj bi država segla po plačevanju »in natura«, toda ne z zadržanimi, temveč po zasebnih trgovinah. Vsak uradnik naj bi prejel vsako leto blaga za zimsko in letno obleko, nekaj belega perila ter dva para čevljev za sebe in sivoje. Podrobna izvršitev bi ne bila težka brez posebnega birokratičnega aparata, ki državi navadno največ poje. Tudi brezplačno delo pri obrtnikih bi bilo mogoče izvršiti, če bi se oddajalo konkurenčnim potom in bi država skrbel za kritje. O tem naj bi uradniške organizacije razmišljale z vso resnostjo.

Po poti kakor je hodila Nemška Avstrija s takozvanim »indeksom«, ne smemo iti, če nečemo uničiti uradništva in države same. Država naj plača uradništvo v toliko, kolikor potrebuje za življenje in običajne dnevne izdatke, za obleko pa naj skrbi »in natura«. Javni nameštenci so danes na koncu svojih sil, zato je treba napeti vse moči, da se to krushno vprašanje najhitreje reši na ta ali oni način, če nečemo, da pogine uradništvo in z njim tudi — država.

Balkan. V to svrhu bi seveda bilo potrebno dvigniti valute nekaterih držav srednje Evrope, kar bi bilo mogoče samo s carinsko in novčno unijo z Italijo. Taka industrijska ekspanzija Italije na vzhod je mogoča samo tedaj, ako se carinske in druge meje med Italijo in nasledstvenimi državami odpravijo. Z drugimi besedami carinska in novčna zveza Italije z državami srednje Evrope je edina možnost, ki odpira italijanski industriji in trgovini vrata na vzhod.

Pri razvijanju tega programa se dr. Brunner spušta v podrobne finančne in carinske predloge, ki pa imajo edini smoter, da dokažejo izvedljivost načrta carinske in novčne zveze Italije in držav male antante. Sam sicer priznava, da se sedaj protivito taki zvezi marsikateri razlogi politične narave. Pravi pa, da bi se morali premostiti z razumno politično inicijativo.

S tem prihajamo do glavne točke tega najnovejšega načrta italijanske zunanje gospodarske politike. Italija je že tri leta nadlegovala slovenske države v srednji Evropi ter je smatrala, da je začetek in konec njene politike napram Jugoslaviji nagajanje in ustvarjanje nevarnosti na naših mejah, predvsem pa podpihovanje Avstrije in Madžarske proti nam. Ta politika se je nujno morala izjaloviti, deloma pod pritiskom ekonomskih dejstev, ker Avstrija in Madžarska nista mogli resno nastopiti proti Jugoslaviji in Češkoslovaški, in pa vsled pritiska in pojave novega političnega činitelja v Srednji Evropi, Male antante. Pod načrtom velike srednjeevropske države zveze z Italijo na čelu bi se torej mogel skrivati umik italijanske vzemirjevalne politike napram slovenskim srednjeevropskim državam, ki bi morali mi samo pozdravljati. Kljub vsem velikim krivicam, ki nam

društvi: »Na žalost, mnogo manje veza možemo imati na gore pomenu poslovloma sa slovenačkim učnim društvom, zbog drukčijeg književnog jezika.« Ta stavek bi bilo pač treba bolj jasno formulirati, da ne bo nepotrebnih uganjanj. Ali mar hoče reči, da je srbskemu znanstveniku slovenščina bolj tuja ko češčina ali celo francoščina?

Podrobno naštevati ali celo ocenjevati vse ono mnogovrstno delo, ki se je izvršilo v krilu akademije in publikacije, ki jih je izdala, je v okviru podlistka nemogoče. Svež je razmah, ki ga je pokazala v novih razmerah, lepi in dalekosežni so njeni načrti in mnogo obetajoče je štab novih članov, ki jih je pridobila v letu 1921. Zato tem bolj neprijetno dirne, če naletimo v najvišjem srbskem znanstvenem zavodu na sloveka, ki ne more (ali ne mara?) dvigniti svojega pogleda preko mej nekdanje kraljevine. Tako je M. Vasić 14. oktobra 1921 pisal akademiji sledeče pismo (str. 58): »U Kraljevini Srbiji i u njoj prisajedinjenim oblastima (kaj naj to pomeni?) ne postoji nikakva specijalna ustanova za zaštitu, čuvanje, održavanje i proučavanje istorijskih i umetničkih spomenika. Nema, međutim, izgleda da će se takva ustanova moći uspostaviti, ustanoviti legalnim putem i da će joj se moći dati sav potreban autoritet državnog organa.« Može očitvidno ni vedel, da imajo ravno prisajedinjene oblasti, za od nekdanje

pisnih članov je bilo omejeno na 50. Od takrat ima akademija sledeče štiri sekcije: a) »nauke prirodne«, b) »nauke filozofske«, c) »nauke društvene«, d) za umetnost. Značilno je, da se je tukaj spremenila vrsta odsekov, ki je bila določena l. 1864 in ki je popolnoma odgovarjala historičnemu razvoju srbske akademije. Zakaj se je to zgodilo, je nepoučenemu človeku težko reči. Mogoče se je akademija udala političnim interesom te vrste, ki so n. pr. svoje dni v Srbijo poklicali n. pr. Ami Bonéja, ali pa je ta očitni prelom s srbsko tradicijo nastal pod sugestijo takratne duševnosti, ki je devetnajsto stoletje imenovala »prirodoslovno«. Dejstvo je, da v publikacijah beograjske akademije daleč prevladujejo »realistični« predmeti nad »humanističnimi«. V tem pogledu je razlika med njo in med zagrebško akademijo očitna že na prvi pogled.

V ostalem je notranje poslovanje akademije podobno poslovanju ostalih akademij. Tudi njeno premoženje se sklada iz državnih dotacij in bogatih »zadužbin« poštvovalnih srbskih rodoljubov, tudi ona ima — svoje posebne naloge osnovane posebne odbore. Tudi ona se s svoje strani udeležuje pri velikih mednarodnih znanstvenih podjetjih, ki se ne dajo izvršiti brez sodelovanja svetovnih akademij in učenih družb. Tako je tudi l. 1921 dobila poziv od »mednarodne geodetske in geofizič-

ne zveze«, da sodeluje pri njej. Sklenila je, da se naj predsednik akademije sporazume s šefom geografskega oddelka pri ministru vojne in mornarice, da on sprejme delo in dopisovanje pri celi akciji in da se naj ponovi lanski predlog univerze ministrstva prosvete, naj se na univerzi ustanovi inštitut za geodezijo in geofiziko. Ravnotako je bil sprejet predlog profsorskega društva, naj akademija organizira srbsko sekcijo »mednarodne matematične zveze« in za njo pri ministru prosvete izposluje potrebno vsakoletno dotacijo. Dalje je akademija na poziv mednarodne zveze akademij, naj pošlje svoje delegate na prvo generalno konferenco »Zveze za geodezijo in geofiziko« v Rimu, sklenila naprositi vojno ministarstvo, naj v ta namen delegira pukovnika A. Boškovića, načelnika svojega geografskega oddelka. Enako bo akademija pomagala pri podjetju mednarodne zveze akademij, ki gre za tem, da se izdajo dodatki k »Corpus inscriptionum latinarum«, da se izdela karta rimskega imperija in leksikon srednjeveške latinščine. Zveza s češkimi akademijami, ki se je začela, lahko počasi privede do večje zveze slovenskih akademij.

Samo po sebi je umevno, da je bila srbska akademija v trajnih stikih z zagrebško, ne samo pri poslih, ki so obema skupni, ampak tudi pri reprezentaciji doma in na tuzni. Tako se je zavezala za izdatno

podporo, ki jo naj da prosvetno ministarstvo zagrebški akademiji, da čim prej lahko dovrši svoj »Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika«. Ob enem pa se že delajo priprave za nov rečnik knjižnega jezika; v ta namen je pri srbski akademiji osnovan poseben leksikografski odbor, ki mu načeluje A. Belić. Skupno z zagrebško akademijo bo osnovala bijološko postajo na Jadranskem morju, gledala, da se počasi ustvari in ustali enotna srbohrvaška znanstvena terminologija in delala na to, da se izda »Južno-slovenska enciklopedija«, ki se je začela pripravljati že pred vojno. Kot velik znanstven zavod, ki uživa velike državne podpore, se akademija zaveda, da svojega dela ne sme omejiti zgolj na Srbe in Hrvate, ampak da lahko upošteva tudi Slovence, kar je v nekaterih strokah tako naravnost nezogibno. Najvažnejša in najbolj očitna njena reforma v tem pogledu je sledeča. Na predlog A. Belića se je sklenilo reformirati program njene publikacije »Zbornik za istoriju, jezik i književnost« na ta način, da bi se vanj sprejel tudi poseben oddelek, ki bi obsegal dela slovenske književnosti. Akademija je sklenila glede tega oddelka delovati sporazumno s »Slovensko Matico« ali sličnim slovenskim učenim društvom. Zato zveni nekam čudno stavek, ki ga čitamo tam (str. 236), kjer se govori o kooperaciji srbske akademije z drugimi akademijami in učenimi

Ih je napravila doslej Italija smo za mirno sožitje, posebno pa tedaj, ako bi ona ustvarila svojim državljanom enakopravne pogoje nacionalnega in kulturnega razvoja. S takim namrtom pa bi Italija mogla uveljaviti tudi svoje industrijskoekspanzivne namene. Jasno pa je, da bi se slovanske države hotele oškodovati za carinske in novčne zveze z Italijo z dalekosežnimi političnimi protizahtevami, ki bi pa italijanski samoljubnosti ne bile preveč simpatične. Kajti drugače bi taka zveza za slovanske države ne imela nobenega praktičnega pomena. Izločila bi brez protivrednosti konkurenčno blagodejnost nemške in zapadne industrije. Slovanske države imajo vse predpogoje za zdrav gospodarski in finančni napredek svojih državljanov. Ne bi pa imele nicesar proti takim zvezam, ako bi se v prvi vrsti povdarjali politični momenti, to je sprava in kolkortolico definitivno politično stanje v srednji Evropi.

Dokler pa bo Italija napram Jugoslaviji vodila tako politiko, kakor doslej, tako dolgo bodo ostala izvajanja italijanskih gospodarskih in političnih mož samo platonske črte, lepoideše po svoji dobri volji, toda brez realne podlage.

Trockij o socijalni revoluciji.

Trockij je dal izvestitelju nekega newyorškega lista sledeče izjave, katere je priobčila tudi polslužbena moskovska »Pravda«:

Na vprašanje novinarja, če smatra, da je mogoča svetovna revolucija, je Trockij odgovoril, da bo podal svoje kritično obrazloženje mnenja o tem vprašanju na bližnjem letnem kongresu III. internacionale. Vendar pa že sedaj lahko trdi, da je socialna revolucija neizogibna. Kas, kdaj, ter mesto, kje da bo izbruhnila, to je odvisno od vladajočih razredov in njihovih vlad. Evropske vlade so v poslednjem letu storile mnogo, kar pospešuje izbruh socialne revolucije in istočasno so one same postarale, da bo zadobila ta revolucija najstrašnejšo formo, kadar izbruhne. Pri tem so se posebno angažirali oni deli evropske buržuazije, kateri povzročajo in vzdržujejo nezmožnost desorganizacijo v gospodarskem življenju in v evropski ter potom nje tudi v svetovni politiki.

Svetovna vojna je — pravi Trockij — dokazala, da je kapitalistični režim nemogoč in nezdružljiv z naravnim človečanstvom. Proletarski razred je v kritičnem trenutku pokazal, da še ni v stanju prevzeti dedščine buržuazije v svoje roke. Zato se je imperialistično krilo buržuazije ojačilo in ono se danes poslužuje vseh sredstev, da zadrži napredek. To se najbolje vidi na Francoskem, kjer je imperializem inkarniran v najbolj reakcionarni vladi, odkar svet obstoji: v francoski vladi. Ko so imperialisti videli, da je vojna prešla in da ni prišla revolucija, so mislili, da revolucija sploh ne pride. In zato so izvedli nedostojno politiko z ozirom na ruski problem in vprašanje reparacij. Medtem pa ravno ta politika pospešuje zrevolucioniranje delavskih mas in s tem pospešuje sam revolucijo.

V odgovoru na vprašanje, kako stališče da zavzema sovjetska vlada po neuspehu genovske konference,

svoje »konservatorje«, ki jih ravno njegova kraljevina ni poznala in ne pozna. Vključ temu pa na koncu svojega dopisa ponuja akademiji »svoje skromno strošno znanje in stečeno iskustvo«. Akademija je prišla do sklepa, da se ta namen ne more doseči drugače ko s posebnim zakonom in je zato M. Vasič in A. Stevanovič naložila, naj izdelata projekt takega zakona. Ko je bil ta projekt četrt leta kasneje predložen akademiji v pretres, se je v njem veljavna nameravane zakona že omejila na teritoriji kraljevine Srbije in Črne gore v mejah 1. 1913. Med tem se je namreč bilo izvedelo, da za druge kraje naše kraljevine take posebne skrbi treba ni.

»Godišnjak« prinaša tudi obširne govore, s katerimi je vsakokratni predsednik sprejel nove člane akademije. J. M. Zujović je pozdravil Bogdana Popovića, profesorja literarne teorije in primerjalne literarne zgodovine na beograjski univerzi in N. Vulića, profesorja za klasično filologijo in arheologijo ravno tam. J. Cvijić pa generala Živka G. Pavlovića. Pavlović je drugi srbski general, ki je član srbske akademije. V pozdravnem govoru je Cvijić proslavil vojaške in človeške vrline generala, ki je tudi historik zadnje vojne, in sklenil: »U današnje materialistično in pometeno doba vredni stačati jednu Vašu moralnu osobinu. Kao što sam pomenio, izabrali smo Vas za akademika kao predstavnika

ali se obrača bolj na desno, ali se povrača k intrasigentni komunistični tezi, je Trockij dejal: Genova in Haag sta eklatantni dokaz inpotence buržuaznega pacifizma in reformizma. Vsled tega neuspehi genovske in haške konference ne morejo imeti nikakega vpliva na državno politiko Rusije.

V kolikor je pričela sovjetska vlada voditi novo gospodarsko politiko, je to storila iz sledečih razlogov: nastala je nužnost, da vsvari solidne odnose v zamenjavanju izdelkov državne industrije in poljedelskih produktov in se pri tem ozirala na uspešnost metod, katerih se poslužuje kapitalizem, da dobičkanosno izkoristi državno industrijo. Sicer ni nobenega razloga, da obrnemo smernice naše politike na desno.

Glede razorožitve je Trockij izjavil: V Genovi smo bili pripravljeni pristati na popolno razorožitev, bili bi pa stopili v pregovore o tem pred-

metu na bazi kakršnegakoli predloga o reduciranju oboroževanja; toda kapitalistična Evropa, kakor so jo skovali v veršejski kovačnici, ni hotela nicesar slišati o kakih razorožitvah.

Mi smo znižali silo naše armade in mornarice od 5.300.000 na 800.000 mož. Nadaljna redukcija rdeče armade bi mogla slediti samo tedaj, če bi se mednarodna situacija bistveno spremenila.

Odpor naših sosedov, kateri niso hoteli sodelovati na konferenci za razorožitev, za katero smo mi dali iniciativo, gotovo ne bo rešil tega vprašanja.

Glede kredita v inozemstvu je Trockij izjavil:

Narod 150. milijonov ne more poginiti, pa če mu v inozemstvu odpovedo prav vsak kredit. Mi stalno napredujemo! Velike narodne energije, katere je vzbudila revolucija, bodo dosegle velike uspehe.

Gospodarstvo.

Stanje žetve v Bosni. Po poročilu sarajevske »Večernje pošte« je stanje žetve v Bosni sledeče:

Slive: Dasiiravno so bosanske slive majhne, so vendar kvalitativno tako dobre in mesnate, da so dovolj težke; poleg tega se nadejajo, da postanejo še mnogo debelejšje, kakor se je pričakovalo. V poslednjih dneh se je prodala večja količina in so dosegle, postavljene na savsko postajo, ceno 900—925 dinarjev za 100 kg. Bedino blago je doseglo: 80—85 po 1250 Din, 95—100 po 850 Din, 110—20 po 600 Din.

Sadni sirup se bo začelo izdelovati v prihodnjih dneh. Računa se na največ 100—200 vagonov v vsej Jugoslaviji. Nekaj vagonov je bilo že prodano v preteklih dneh po ceni 675 Din.

Oreh obetajo izbornu žetev tako v Srbiji, kakor tudi v Bosni. Cene se bodo najbrže gibale med 500 in 600 dinarji za 100 kg z vrečami vred.

Fizol pa kaže nasprotno zelo slabo. Ker se ga mnogo uvaža v državo, je računati, da se ga sploh ne bo izvažalo, zlasti, ker je predvidena za izvoz neka vrsta izvozne carine v znesku 200 Din od 100 kg. Ta naredba sicer še ni stopila v veljavo, trgovci pa smatralo, da bo v kratkem sigurno proglašena.

Zagrebski trg. Na zadnjem tedenskem sejmu v Zagrebu so se gibale cene sledeče: svinje 76—98 kron za kg žive teže, voli 22—40 kron, krave 18—30 kron, teleta 41—50 kron. Seno 760—960 kron, slama 400—500, detelja 1000 kron.

Dnevne vesti.

Preskrba sirot vojaških gazistov. Po se veljavem avstrijskem zakonu imajo sirote po voj. gazistih (častnikih, voj. uradnikih, gazistih brez čina) pravico do vzgojevalne do izpolnitve 24. leta starosti ali do prejšnje preskrbe. Kot preskrbljene je smatrati sirote, ki nastopijo javno ali privatno službo s plačo, mezdo, adjulom ali dnevnico, ki vstopijo v vojsko, v vojaški ali javni civilni zavod z brezplačno oskrbo, v zamenišče ali samostan, ki se učijo pri trgovcu, obrtniku ali izmetniku, ki jih popolnoma oskrbuje, ki izvršujejo trgovino ali obrt, dalje ženske sirote, ki se omožijo itd. — Nakazujoča oblast je določila, da mnoge stranke niso prijavile takih izpremenb. Zato odreja pokrajinska uprava, da imajo vpisati vse vdove vojaških gazistov, ki prejemajo za svoje otroke vzgojevalnino (enako varuhu za obojestranske sirote po gazistih) najkasneje do 20. septembra 1922. Računsko oddelku delegacije ministrstva financ (vojaške mirovine) v Ljubljani: kratko nekoledovano prijavo s sledečimi podatki: 1. Imena in rojstni datumi otrok; 2. s čem se peča sirota (poklic) in od kdaj; 3. dohodki iz tega poklica; 4. kje biva in v čigavi oskrbi je sirota; 5. knjižni izpisek glasom zadržek, kakaznice.

Podatki naj bodo točni in strogo zanesljivi, ker bo izvršena kontrola. Strankam, ki te prijave ne bi vpisale, bi se ukinilo izplačevanje vzgojevalnine za sirote stare več nego 16 let.

Zakon o dolarskem posojilu je priobčen v »Uradnem listu« štev. 93 od 8. sept. 1922. Zakon sestavlja pogodbi, katerih pr-

va je sklenjena med vlado SHS in družbo za železniške in pristaniške zgradbe v Jugoslaviji s sedežem v Guerneseyu in zadeva posojilo in gradnjo železniške proge Beograd—Jadransko morje, druga pa med vlado SHS in družbo Blairand Co., Inc. z glavnim sedežem v Newyorku in zadeva najetje posojila v Ameriki.

Upokojenec! Radi nepričakovanih ovir bo izšla druga številka »Upokojenca« par dni kasneje. — Začasno uredu. »Upokojenca«.

Zakon o ustanovitvi in organizaciji državnega zavoda za pospeševanje industrije in obrtništva v Beogradu in po oblasti prinaša »Uradni list« štev. 93 od 8. septembra 1922.

Odlikovan je z redom belega Orla V. razreda g. dr. Fran Svetek, načelnik za Slovenijo v ministruv notranjih zadev.

Mezdno gibanje trgovskih nastavlencev. Novo se snuje »Društvo trgovskih in industrijskih nameščenecv Slovenije« v Ljubljani, ki bo imelo prihodnje dni svoj ustanovni občni zbor in je po svojem pripravljalnem odboru soudeleženo pri sedanjem mezdnem gibanju trgovskih nastavlencev v Ljubljani; pozivlja vse tovariše in tovaršice v in izven Ljubljane, da prijavijo svoj pristop. Pristopnice se dobe pri tovaršu Oton Raška, trdke: i C. Mayer, Ljubljana, kamor naj se tudi izpolnjene vračajo. — Pripravljeni odbor.

Na meščanski šoli v Ribnici prične šolsko leto 1922-23 v četrtek 14. t. m. z sv. mašo. Po maši je vpisovanje v I. razred. Pogoj vzprejema je dovršeno 5. šolsko leto

z dobrim uspehom. V računstvu in v jeziku red — vsaj dober. S seboj je prinesel izpričevalo, dokazilo, cepilnico koz, po možnosti domovnico in krstni list. V sredo 13. t. m. naj se zglase v pisarni ravnateljstva od 8. do 12. dop. tudi lanski učenci (učence). Otvoritev IV. razreda ni še zagotovljena. Rešeno bo pa to vprašanje kmalu. Redni pouk prične 15. t. m.

Novi 10-dinarški bankovci, o katerih se je govorilo, da bodo vzeti iz prometa, ostanejo v prometu še nadalje.

Odvrnjena železniška nesreča. V petek jutraj sta bila med postajama Vuhred in Vuzenica osebna vlaka 415 in 422 v veliki nevarnosti. Po zanesljivih poročilih je odpeljal vlak 415 brez danega dovoljenja iz Vuzenice. Le vsled pravočasne obvestitve proge in naloga za ustavitev obeh vlakov od strani uradnika se je še zamogla preprečiti opasna nesreča. Vlaka sta nato peljala v Vuzenico.

Avtomobil je povozil na cesti iz Framma proti Mariboru nekega 10 let starega dečka, ki je hotel preskočiti cesto. Težko poškodovanega dečka so prepeljali v bolnico.

Velik gozdni požar. V bližini Koroške Bele so štirje pastirji, ki so pasli koze, napravili ogenj na parceli posestnice Terezijske Golob. Ko so odhajali domov, niso ognja dovolj pogasili in drugi dan je začel goreti tam ves gozd. Ogenj se je tako razširil, da je bilo uničeno približno 40 ha gozda. Škoda se čeni čez 100.000 kron. Ogenj so pogasili domačini s pomočjo vojakov 40. pešpolka iz Ljubljane.

Nepoštenjakovič. Marku Romiču je natakarn Milan Segot izročil kovček, z naročilom, naj ga nese v Mazlje v hotel. Romič je vzel kovček in zbežal z njim proti Planini. Segot je pravočasno obvestil orožnike v Lazah, ki so prišli nepoštenega nosača in mu odvzeli kovček, v katerem je bilo tudi 10.000 kron gotovine. Za svojo nepoštenost bo Romič odgovarjal pred sodiščem.

Nepošten uradnik. Pred par dnevi so na liliži pri Sarajevu aretirali tamošnjega poštnega uradnika Emanuela Mestana, ki je poveril 76.000 Din poštnega denarja. Mestan priznava svoj nepošten čin in se izgovarja na uradniško bedo.

Fingiran vlom v Slovenski Bistrici. V noči od 25. na 26. avgusta so baje neznan tatovi vlomili v prostore bolniške blaginje, odprli železno blaginjo in pobrali ves denar. Potom natančne preiskave pa se je ugotovilo, da je bil ta vlom le fingiran. Nato so takoj aretirali bivšega blaginjnika, ki je močno osumljen na defraudacije. O nadaljnjem poteku bomo še poročali.

Ukradena vola. Posestniki Katarina Kejžar v Davčah sta bila sredi meseca avgusta ukradena dva vola, vredna 28.000 K. Orožnikom iz Podporezn se je posrečilo najti vola pri Cerknem. Kejžarjeva je dobila ukradeno živino nazaj, o tatovih pa doslej še ni sledu.

Strahen čin umobolnega. Med bolniki, ki so preleteli četrtke v ambulanci okoliške bolnice v Trstu čakali na zdravniško preiskavo, je bil tudi neki Ivan Vidočič, ki je naenkrat zgrabil nekó 7 let staro deklico in jo vrgel skozi okno iz prvega nadstropja na cesto, kjer si je revica razbila črepijo.

Stipendije za inozemstvo. Ker ni potrebnega kredita, se je sklenilo da se za enkrat ne odpošiljajo več dijaki v inozemstvo. Kakor hitro pa bo dovoljen kredit, bo ministrstvo razpisalo nov konkurz za stipendije.

Radi motenja vere in grdn bogokletnih besedi je deželno sodišče v Ljubljani obsodilo Laha Petra Zanitija, rodóm iz Tarcenta, na 2 meseca težke ječe.

Gvardijan utonil. V Glavotoku na Otoku Krki se je gvardijan ondotnega tran-

siškanskega samostana peljal z motoriziranim na Reko kupovati živeža. Krmaril je sam. Naenkrat pa je na morju nastal vihar, ki je prevrnil čoln in zvrtiljan je našel smrt v valovih.

Obrtniki in trgovci

Za časa obrtne razstave v Mariboru bo naš list prinašal obširna poročila iz te razstave in bo torej oglaševanje v našem listu za vse mariborske razstavilce izredno uspešno. Oglase sprejema uprava v Ljubljani, pa tudi podružnica naše uprave v Mariboru na Glavnem trgu št. 17. Ne zamudite torej te ugodne prilike za uspešno in ceno reklamo!

Ljubljana.

VI. Medzavezniški invalidski kongres, ki se vrši danes 10., 11. in 12. t. m. obeta biti zelo dobro obiskan in jako zanimiv, kar je sklepiti iz obilga števila delegatov, ki so prispeli in deloma še vedno prihajajo z vseh interesiranih držav. Otvorilna seja se vrši danes ob pol 3. uri v dvorcu.

Na čast mednarodnemu invalidskemu kongresu, bode v nedeljo dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v vseh sprejemnih prostorih namestništvene palače slavnostni ročaj koncertom, čegar točke bodo izvajali gospa Pava Lovsetova in gospod Julij Beteto pri spremljevanju na glasovirju gospe Kobler. Golijev in na pevci »Glasbene Matice« pri osebnim vodstvom ravnatelja Hubada.

Gofenci trgovske šole v Sabotici se posetili v petek ljubljanski veleposelni. Ekspedij tvorijo 20 gojencev in 24 gojek.

Jugoslavanski vseskoljski zlet v Ljubljani v kino »Tivoli«, se na splošno lio ponovi, ter se vrše tozadevne predstave v nedeljo ob 10. dopoldne in ob 3. popoldne.

Šolski pouk brez knjig. Čez pet dni se prične šolski pouk. Knjižničarice so dale bile od šolskih vodstev sezname knjig, ki se bodo v tekočem šolskem letu rabile. Todekije so predpisane knjige? Zastonj jih išče, in zahteva pri tem, zastonj pri onem knjižničarju. Vsak te odsvoli: »Jih nimam, se razprodane, jih ni v zalogi itd.« Omejitveni konkretni primer. Za 4. razr. ženske realne gimnazije na mestnem liceju je predpisanih 15 knjig. Od teh 15 knjig sem v treh knjigarnah dobil reči in piši štiri knjige. Ostali sploh ni dobili in se tudi ne tiskajo. Enake pritožbe sem slišal glede knjig drugih razredov in šol. In zdaj mi naj človek povče, kako se naj otroci brez knjig učijo. Ali pri nas že res ni več polja brez »šlapanjarije«? Kdo naj pri takih razmerah nosi krivdo na nepopolnem uspehu šolske mladine? Ma stariši, ki bi radi z težko poirtvovallnostjo za izobrazbo svojih otrok knjige kupili, ali mar otroci, ki se brez knjig učiti ne morejo, ali celo posamezni profesorji, ki pri takih malomarnosti v to poklicanih čintelijev tpe z otroci in stariši vred? — Ne, krivda za dene zgolj one osebe, ki knjige za posamezne razrede določajo, ki pa si ne vzamejo toliko truda, da bi poizvedeli na merodajnih mestih, bodo li te knjige v zadostnem številu tudi na razpolago ali ne. Ze lanske leto smo to zanikrnost grajali, pa vidimo, da zastonj. Naša sedanja šolska mladina je že itak mnogo zamudila za časa vojne, ni treba, da bi jo pri njeni izobrazbi oškodovail še nadalje. Zato pozivljamo šolska vodstva, da še pravočasno poskrbe, da pridejo učenci do potrebnih učil.

Založite se z medom za prihodnjo zimo! Na čebelarški razstavi v Marjanišču, ki se zaključ v nedeljo 10. t. m. popoldne, ima vsakdo priliko oskrbeti se s tem potrebnim živilom. Vrhutega pa nudi razstava toliko zanimivega, da nikomur ne bode žal, za malo vstopnino in urico časa

Jugoslavanska gledališča in napredek naše nacionalne glasbe.

Znani hrvaški skladatelj Anton Dobronić je priobčil v Muzičkem glasniku, ki izhaja v Beogradu zanimiv članek pod naslovom »Riječ o uređenju naših reproduktivnih ustanova«, v katerem podaja smernice za napredek jugoslavanskih gledališč in jugoslavanske glasbe sploh. O naših gledališčih piše: »Tri imamo — Zagreb, Ljubljana in Beograd, tri večjih umetniških pretenzij in eno, ki želi na isto višino — Osljek — pa mu ne dovoljujejo denarna sredstva ter tri, ki nimajo visokih glasbenih ciljev: Novi Sad, Maribor in Varaždin. Morda se ustanovi gledališče še v Sarajevu in v Splitu.« Pisatelj misli, da če bi naša operna gledališča v umetniškem kulturnem in nacionalnem oziru odgovarjala svojemu poslanstvu, da bi bil vsak še tako velik izdatek zanje dobro naložen in nikoli prevelik, da pa vse naše opere, razven nekaterikrat zagrebška — ne odgovarjajo svoji svrhi in je denar zanje potrošen po nepotrebnem. Pisatelj dokazuje, da je najboljša darilo njihov repertoar, v katerem ni niske umetniške vodilne

ideje ter da so povzročila v občinstvu popolno umetniško desorientacijo ter so gotovo v njem odvrnile smisel od ideje čisto nacionalne glasbene umetnosti. Pa tudi če bi bila naša operna gledališča v vsakem oziru na svojem mestu, je utopija premišljevanje, da bi z njihovo pomočjo v prvi vrsti mogli delovati na čisto glasbeno umetniško vzgojo širših mas in na razvoj solidne glasbene kulture, ker je realno jedro glasbe kompozicija v zgodovini glasbe zabranjeno v prvi vrsti v simfonični in komorni literaturi, a v poslednji vrsti v operi in to znači, da glavno našo pažnjo obračamo na to, kar je v umetniški literaturi umetniško pozitivnega in da se čim bolj ognemo manj važnega! Pisatelj dokazuje dalje, da bi iz finančnih ozirov za državo popolnoma zadostovali gledališči v Zagrebu in Beogradu, ter da bi kazalo ljubljanski in osiješki operi dati značaj potujočih opernih družb, ki bi si medseboj razdelili ostala večja mesta po Jugoslaviji v svrhu periodičnih gostovanj. Mestne subvencije, dobro organizirani abonmaji, olašanja glede potovanja, vse to bi moglo potujočim opernim družbam omogočiti, da delujejo umetniško bolje nego sedaj in bi bile državi v manjši breme kot so sedaj. Vse ostale opere in operete — meni pisatelj bi bilo enostavno treba opustiti kot nepotrebne ter njihov material — kar je boljšega — prikopiti ostalim stalnim ali potujočim opernim družbam. Svoja izvajanja nadaljuje pisatelj s sledečimi navetvi: »Da se umetniško in materialno izkoristijo mnoge sile opernih gledališč, ki iz različnih razlogov čisto po cele mesece ne pridejo do nastopov, bi bilo dobro, da bi uprave v njim bližnjih mestih organizirale na me-

sec najmanj po dva stilsko umetniška koncerta pevsko-solističnega ali komornega ansambila, ki bi s cenenim abonmajem, inteligentnim in agilnim vodstvom mnogo pripomogli k propagandi glasbene kulture, na drugi strani pa koristili gledališčni blaginji. Vzoredno tej propagandi bi bilo treba ukreniti nekaj za vzgojo najširših slojev po domovini potom simfoničnih, zborovskih in komornih koncertov. V to svrhu bi bilo treba ustanoviti po en potujoči orkester, mešani zbor in komorni ansambli, ki bi vsak za sebe prirejal koncertne turnee po Jugoslaviji. Materialno eksistenco bi jim bilo za dobro organizacijo lahko omogočiti. Ustanovitve državnih simfoničnih in zborovskih enot s stalnim sedežem v poednih centrih je danes iz raznih razlogov neizvedljiva, pravtako velja ideja ustanovitve novih gledališč in ohranitev gledališč, ki so že danes umetniška in finančijelna utopija. Po navetih A. Dobronića bi prenehale naše sedanje lokalno glasbeno življenje, od katerega imamo malo koristi, pa bi zato namesto njegovega stopil delo intenzivno umetniške vzgaje našega naroda. S tako dobro premišljenim delom bi samo v dobi enega decenja mogli v pogledu nacionalne glasbene kulture mnogo napredovati. ves ta pokret bi pa državo stal mnogo manj, kot sedaj ona za glasbo potroši po nepotrebnem.

Nasveti skladatelja A. Dobronića so marsikomu zdravi in res uvaževanja vredni. Če so tako lahko izvedljivi, je drugo vprašanje. Prav bi pa bilo, da se vprašanja toliko tudi naši glasbeniki in povedo svoje mnenje

Poljske vesti. Kroljaki mojar. Cih Igis v Vrhniku se je dne 6. t. m. selil na vrnitišča s svojim približno 37 let starim narednikom velike postave in s nekimi 20 letimi civilisti v temno obleko. Odšli so na trije v kavarno »Zvezda«. Kmalu nato je civilist odšel, narednik in Igiš sta šla pa še v »Evropa«. Ko je Igiš hotel poravnati račun, je opazil, da mu manjka listnica, za katero je imel 2012 kron denarja. — Poslednika Mihaela Majcnu je bilo pokradeno nekaj otava. — Neznana ženska se je v hotatila na Opekarski cesti v podstrešje neke hiše in ukradla volneno odejo z močro črto ob robu vredno 500 kron. — Umrl je v deželni bolnici revident dužne železnice, gosp. Friderik Meinberger. Pogreb bo danes popoldne ob 3. uri, N. v. 24.

Maribor.

Povčni zlet srbskih kmetov v Maribor. Na okoli. Prihod v Maribor v torek dne 12. t. m. ob 9. uri 42 minut. Obisk obrtne razstave nato skupen obed v Narodnem domu. Popoldne ogled vinarke in sadjarske šole v vinski pokušnji, katere se udeležijo tudi »Glasbena Matica«. V sredo dne 13. t. m. zlet v Palo, Ruše, kjer bo veselica. V četrtek dne 14. t. m. odhod v Ljutomer z vlakom.

Za nameščenje oblasti uprave v Mariboru se kupijo zgradbe v Krekovi ul. 8 in Gosposka ul. 40 in 50, za kar je ministrski svet že dovolil kredit 1 in pol milijona din.

Na novoustanovljeni srednji kmetijski šoli v Mariboru se prične po naročilu ministrstva poljoprivrede prvo šolsko leto 1922-23 meseca novembra. Prvi tečaj srednje kmetijske šole se odpre v 1. septembru, ako se pripravi zadostno število kvalificiranih učencev. Dan otvoritve se objavi čim bodo vse predpriprave za to dovršene. Novo srednjo kmetijsko šolo je razločevati od sedaj že pideset let stare vinarke in sadjarske šole v Mariboru, ki obstoja dalje in začne 51. šolsko leto 16. septembra t. l. Namen srednje kmetijske šole je, da se učenci izobražijo teoretično in praktično v kmetijski stroki tako, da morejo pozneje z vspehom voditi manjša in srednja privatna in državna posvetstva ter dobro obavljati državno službo kmetijske stroke. Nauk v srednji kmetijski šoli traja tri leta, a četrto leto je posvečeno izključno praktičnemu izpopolnjevanju in specializovanju. Šolsko leto traja do konca junija naslednjega leta. Vsi učenci so eks-ternisti (izven zavoda stanujoči in oskrbovani). Za učence ni predvidenih nobenih stipendij. Pogoji za sprejem so: a) starost najmanj 16 let; b) najmanj z dobrim vspehom dovršena popolna meščanska šola ali nižja realka ali nižja gimnazija; ako so doškolci absolvirali kko drugo kmetijsko šolo ali kako kmetijsko prakso ali so predvse kmetijski sinovi, imajo prednost; c) lepo vedenje; d) državljanstvo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev; e) telesno in duševno zdravje, kar ugotovi tudi šolski zdravnik pred končnim sprejemom v šolo. Prošnje za sprejem, pisane lastnoročno na celo polo in kolekovane s 13 dinarji, je poslati do 1. oktobra t. l. ravnatelstvu srednje kmetijske šole v Mariboru (vinarska šola). Prošnje se morajo priložiti: 1. krstni list; 2. domovnica; 3. zadnje šolsko spričevalo; 4. zdravniško spričevalo; 5. spričevalo o pravosti pri obeh prošljah, ki ne vstopijo v šolo neposredno iz kake druge šole; 6. kratak popis dosežanj življenja. Obvestilo o rešitvi prošnje se dostavi po pošti vsakemu prošljcu. Učenci, ki ne bodo zadovoljivo napredovali ali so neprimerne vedenja, se odstranijo iz šole med šolskim letom.

Zanimiv lov. V sredo popoldne je neki fino oblečen gospod tekkel za mlajšim, golozlatim mladencem. Na grajskem trgu se mu je posrečilo ga prijeti s pomočjo defektiva ter ga izročiti straži. Bil je to neki Franc Kovač, ki je dotičnemu gospodu trgovcu iz Varaždina ukradel jermene in yafeti v vrednosti 8500 kron.

Tatvine koles. Te dni je policija ustavljala vse sumljive kolesarje ter je dosegla presenetljive rezultate. Dobila je več tatov, katere je spravila na varno, kolesa pa zaplenila, ker so bila ukradena.

Celje.

Srbski kmetovalci pridejo danes v sodelo z jutranjim vlakom iz Ljubljane v Celje. Na peronu celjskega kolodvora se vrši sprejem. En del srbskih izletnikov se odpravi nato s savinjskim vlakom v Savinjsko dolino, drugi del pa ostane v Celju. Popoldne je izlet na Stari grad, popoldne skupen obed v Narodnem domu, popoldne pa se tudi izletniki, ki so ostali v Celju, odpeljejo na zlet v Savinjsko dolino. Zvečer je povratek in se nato vrši banket v veliki dvorani Narodnega doma. Pri banketu sodeluje celjsko godbeno društvo.

Slavnost »Kluba naprednih slovenskih akademikov v Celju«, ki se je vršila v četrtek ob priliki 15-letnice »Kluba« v Narodnem domu, je po svojem programu bila lepa prireditve. Vsi zgornji prostori Narodnega doma so bili lepo okrašeni. Prireditelje je stal mnogo truda in dela ta večer. Obisk ni bil dovoljen in bi zaslužili biti boljše v odličnem, da »Klub« neumorno deluje na narodnem, kulturnem in prosvetnem polju.

Celjski Sokol prične tekom tega tedna z redno telovadbo.

Celjsko godbeno društvo ima svoj občni zbor v torek 12. t. m. ob 8. uri zvečer v mali dvorani Narodnega doma.

Lasno glasbeno šolo odpre 15. septembra celjsko godbeno društvo. Vpisovanje se

vrši vsak dan od 8. do 12. in od 14. do 17. ure na stanovanjskem uradu mestnega magistrata.

Stavba palače Jadranske banke v Aleksandrovi ulici zelo napreduje. Po končanih temeljnih delih zidovi vidno rastejo. Nova stavba bo, ko bo dokončana, kras Aleksandrovo ulico.

Pekovski pomočniki v Celju so stavko končali. Nekateri so moštari sprejeli zopet v delo drugih pa se branijo. Dovolilo se jim je 40 odstotkov povišanja plače.

Celjska požarna bramba ima štiri leta po preobratu še vedno nemški poveljevalni jezik. O tej zadevi smo že večkrat pisali in se dozdaj še ni spremenila. Za danes stvar zopet samo zabeležimo brez vsakega komentarja.

Okrajni komisarjem je imenovan pri celjskem okr. glavarstvu vladni koncipist dr. Lovro Macin.

Jesen je prišla. Vreme pri nas je zadnji teden bilo večinoma deževno, megleno in zelo hladno. Kakor soditi, bomo leto imeli tudi jesen deževno, kakor je bila pomlad.

Celjski trg. Na celjski trg donajajo okoličani v sedanjem času velike množine raznega sadja, katero se sedaj dobi po zmerni ceni, mnogo je gob, pa tudi sočivja in na razpolago dovoli. Meso se dobi po 36 do 44 K za kg in ga je dovoli. Cene specerijskemu in manufakturnemu blagu še vedno rastejo.

Obranje hmelja v Savinjski dolini je končano. Kupčija s hmeljem je letos slaba in so hmeljarji po poročilu »Hmeljarskega društva« zašli v težek položaj. Zato jim »Hm. društvo« svetuje, v prihodnje ne urejevati novih hmeljskih nasadov ter slabe hmeljnike sploh opustiti. Mnogi so mnenja, če bi rastla po prostrani in lepi Savinjski dolini pšenica in drugo žito, bi imeli tamošnji posestniki mnogo mnogo več in gotovega dobička nego od hmelja, katerega goji skoro vsak kočar, ki mora potem drago kupovati skore vas živež, da ima poleg vsa ga še izgubo.

Primorje.

Omladinski tabor v Matenji vasi, o katerem smo svoj čas poročali, da se vrši 3. septembra, se ni mogel vršiti vsled slabega vremena. Vrši se pa s istim sporedom in v isti obliki, kot je bilo določeno za 3. sept. dne 10. septembra.

Peter Verderber t. v. Voloski je po kratki bolezni preminil zaslužni narodni delavec Peter Verderber, ki je mnogo žrtvoval za tamkajšnja narodna društva Sokol, Dramatično društvo itd. Naj počiva v miru!

Fašistovska nastila nad našim narodom so na dnevnem redu. Tako so v Novi vas vrtili fašisti na hišo Mata Vlašiča dve bombi in streljali vanjo z revolverji ter jo močno poškodovali. Po nekoliko dneh so bile istotako napadene hiše šestih vaščanov. Fašisti so prispeli na kavalona iz Poreča, kjer se je Vlašič tudi prijavil Ital. komisariju, ki mu je pa zagrozil, da ga bo dal zapreti, ker je — on sam bombardiral svojo hišo. Na medparlamentarnem kongresu na Dunaju se je pa ugotovilo, da uživa naš narod v Italiji — privilegovan položaj!

Tatvina v cerkvi. V župno cerkev v Rovinju so vdrli v sredo ponoči neznani tatovi in odnesli 2 srebrni kadilnici, srebrna čolnčič za virh, dve srebrni posodici za vino in vodo, dve srebrni škropilnici, pet kelihov s s paterkami, pet velikih srebrnih posod in mnogo drugih dragocenosti in skupni vrednosti 100.000 lir.

Pokrajina.

Iz Rogaske Slatine nam pišejo. Te dni se je nahajal v Rogaske Slatini najstarejši in najrednejši kopališki gost, ki je prihajal tja že 25 let. To je starina, učenjak, arheolog, čuvav hrvatskih zgodovinskih starin g. dr. don Fran Bulić iz Dalmacije. V nedeljo je odhajal. Ko so to zvedeli Hrvatje, so prišli vsi na kolodvor, kjer se je v njihovem imenu s prisrčnim govorom poslovil od njega odvetnik in poslanec dr. St. Ortner iz Zagreba. Ob navdušenih klicih: »Živel don Fran Bulić!« se je dlanč starija odpeljal proti Dalmaciji.

Profesorski kongres v Ljubljani.

Tretji profesorski kongres, ki se je začel včeraj s poročilom glavnega odbora, se je danes nadaljeval s strokovnimi razpravami. Predpopoldne je predaval prof. Stevo Marković o medsebojnem spoznavanju kot sredstvu za nacionalno niveliranje in omladinski pokret v ferijalnem savezu. S tem predavanjem se je potrdil vtis tistih profesorjskih krogov, ki os trdili, da bo ta kongres bolj družabna prireditve, kakor pa strokovni profesorski zbor o perehjih vprašanjih jugoslovanskega šolstva in vzgoje. V debato so od Slovencev posegli nadzornik Wester, ravnatelj Vajda ter profesorja Lapajne in Rajh. Nato se je kongres nadaljeval s predavanjem referenta J. Zivanoviča o današnjem ustroju naše srednje šole, ki se je odlikovalo s skrbno obdelanim številčnim in šolskoorganizacijskim materialom. Popoldne so različne skupine profesorjev ogledovale znamenitosti mesta. Eno se je podala na Deželni muzej, glavna skupina pa je položila na spomenik Preširna svež venec, pri čemur so

govorili različni govorniki, med njimi tudi Fran Ilešič.

Na popoldanskem zborovanju se je naglašalo veliko pomanjkanje kvalificiranih moči, pomočkov za pouk in materialnih sredstev. Proračun za prihodnje leto je tako reducirani, da nikakor ne more odgovarjati. Glavna Uprava naj ima to vprašanje stalno v razvidnici, kajti štedenje tu ni na mestu. Nadalje se je povdarjalo, da ministrstvo prosvete ni točno informirano o položaju o današnjih srednjih šolah. — Mi hočemo eno državo, zato se mora ministrstvo tudi brigati za vse šole v enaki meri. Dalje so se povdarjale žalostne razmere na hrvaških in slovanskih srednjih šolah z ozirom na učne knjige. Povdarjala se je potreba posebne pažnje na higijenske razmere v srednjih šolah. Politika se ne sme pod nobenim pogojem uvajati v šole. Ko je dr. Poljanec precizno orisal ustroj meščanskih in srednjih šol v Sloveniji, so sledili še nekateri predlogi notranjega značaja Glavne uprave in posameznih sekcij. Nato se je razvila daljša debata, ki se je tikala v glavnem materialnega stanja profesorjev.

Pri volitvah v Glavno Upravo so bili izvoljeni članom uprave dr. Števanović, B. Živković, Darinka Janošević, J. Kangrga, J. Zenič, J. Reiser, G. Konstantinović in Leposlava Boškovičeva; zastopnikom pa dr. Katič, J. Dokič, Božič in Truhovič.

II. Ljubljanski velesej

od 2. do 11. septembra 1922.

Zopet temni oblaki, jesenski dež škropi neumorno... Včeraj je lilo od jutra do poldne, šele popoldne se je nekoliko zjasnilo, dež je ponehal, na sejmišču je postajalo znova življano. Dan je bil posvečen trgovskemu obisku. Sejmišče je kazalo mirno lice hladnoraznajočega kupca in prodajalca. Zlasti so prišli v soboto tisti trgovci na svoj račun ki niso mogli v petek vsled veličanskega nalava radovednega občinstva v miru zaključiti svoje posle. Na veleseju dohajajo tudi trgovci in obiskovalci tržaškega mednarodnega sejma. Značilno je, da se jim blago na ljubljanskem veleseju zdi veliko boljše in pa cenejše. Vidimo ravno obratno, kakor so prireditelji tržaškega sejma računali: dotok se obrača iz Trsta proti Ljubljani, ne pa iz Ljubljane proti Trstu. Glavni povod je italijanska valuta, radi katere ne morejo italijanski proizvedli konkurirati z domačimi in severnimi industrijskimi predmeti. Tudi tekom včerajšnjega dne so se zaključile izdatne kupčije. Posebno v strojni industriji, kjer je zagrebška tvrdka »Ferrum« prodala kar štiri velike motorje naenkrat. — Tudi tekstilna industrija je v zadnjih dneh zaznamovala uspešne zaključke. Zadovoljne so predvsem italijanske tvrdke, ki so letos prvič razstavile v Ljubljani in ki bodo po povratku v domovino gotovo povedale svojim sorojakom, kje je boljše razstavljati, v Trstu, v tem gnezdu požigalcev narodnih domov in ubijalcev ljudi naše krvi, ali pa v tej gostoljubni, predvsem pa kupčijskoidealni Ljubljani. Pa tudi domače tekstilne tvrdke so povsem zadovoljne z razprodajo včerajšnjega dne. Velike kupčijske postavke beleži tudi elektrotehnična industrija. Prodale so se cele napeljave električnega toka. — Krasno je zaključevala tvrdka inž. Bastijančiča, ki je pa tudi postavila izredno okusno razstavo svojih predmetov. Zadnje dni je dobro delala tvrdka Čehojug, glavna zastopnica velikih in številnih čeških industrijskih firm, in sicer kljub temu, da stoji češka krona za nas neugodno.

Izdelki naših zadrug.

Da je zadruga oblika produktivnega dela enakovredna, čisto celo nadvredna zasebnim načinom izdelovanja so pokazale raznovrstne zadruge, ki so razstavile na ljubljanskem veleseju. Tu imamo Slanikarsko in klobučarsko zadrugo v Mengšu, koje proizvodi se kvalitativno razlikujejo od dobrih inozemskih samo v toliko, da ne uživajo še tiste reklame in poznanja pri občinstvu, kakor blesteča imena inozemskih tovarov. Pletarska zadruga v Strnišču je razstavila okusno narejena dela pletarske industrije. Pozornost je vzbudila Osrednja čipkarska zadruga v Ljubljani s svojimi umetniškimi izdelki. Da se lahko tudi v lesni in kovinarski industriji dela na združni podlagi je dokazala Lesna in kovinarska zadruga v Ptuj. Krasni so izdelki Osrednjega zavoda za žensko domačo obrt v Ljubljani. Sodararska zadruga je razstavila svoje solidne posode. Lončarski zadrugi v Ribnici in Kamniku sta dokazali solidno delo z izvirno vporabo domačih umetniških motivov. Ta poslednja

Prihodnji kongres se je določil na 5. do 7. julija 1923 v Sarajevu.

Književnost in umetnost.

Goriška Matica v Gorici izda letos koledar, Zabavno knjižico III. zv. ki jo je uredil pesnik in pisatelj Al. Gradnik in Sirahovo knjigo, urejeno po uredniku Matičnih knjig g. prof. dr. Andr. Pavlici. Knjige stanejo za Jugoslavijo samo 20 Din.

Zemljevid kraljevine SHS je izšel s hrvatskim in slovenskim tekstom pri firmi Kugli v Zagrebu. Izdal ga je profesor Milan Senoa. Slovenska izdaja je izdelana v merilu 1:2.500.000 in stane 10 K, hrvatska izdaja je manjša in ima merilo 1:3.000.000 in stane v razprodaji 6 K. Oba zemljevida se dobijo za originalno ceno tudi za knjigarnarje pri zaloziljskih knjig in učil v Ljubljani. — Istotako se dobi tam Kocenov geografski in Schubertov historični atlas.

Poslano.

Ugotavljam, da je poročilo »Jutra« z dne 7. septembra, v katerem me skuša nekdo pred javnostjo oblatiti in osmešiti zlobno zavito in vseskozi neobjektivno.

Ljubljana, 9. septembra 1922.

Dr. A. Serko.

* Za ta spis odgovarja uredništvo le v okviru zakona.

smer se bo morala še stopnjevati, tako da bo ta stroka mogla misliti na resen, brezkonkurenčen izvoz. — Državna učna delavnica za košare v Radovljici je potrdila svoj renome, ki gre gotovo na rovaš svojega voditelja, ki je strokovnjak. V teh in ostalih tvrdkah zadrugnega značaja jih zanima solidnost dela in pa čvrsta podjetnost, ki je izraz enoglasnega stremeljenja zadrugarjev. V takih zadrugah se oblikuje idealna oblika nesebičnega kolektivnega dela, združenega z zdravim, poslovnim načelom.

Uspehi slov. sadjarstva.

Kakor Slovenci pred vojno nismo iz umljivih razlogov posvečali dovolj pažnje veliki industriji in smo se držali bolj pri malem, tako smo hoteli po prevratu kar čez noč imeti razvito veleindustrijo. Pokazalo se je tudi smoteno delo za napredek naše produkcije, kar je imelo za posledico, da so se nekatere panoge izvršno razvile, tako na primer kovinarstvo (zlasti železarstvo), dalje mlinarstvo, celo kemična industrija itd. tako da se Slovenci vidno in vztrajno postavljamo na svoje noge. Pri tem pa žal opazamo, da se bolj ali manj izgublja zanimanje za gotove pridobitvene vires narodnega gospodarstva radi katerih so včasih sloveli slovenski kraji in ki so bili domačemu prebivalstvu v mnogih krajih najizdatnejša eksistenčna opora. Tu mislim med drugim na čebelarstvo, zlasti pa na sadjarstvo. Slovensko sadjarstvo je bilo svoje čase na dobrem glasu. Da se ta dober glas ohrani, je jel sedaj skrbeti upravitelj veleposestva grofa Szaparyja ekonom g. Jelovšek, ki je na letošnjem ljubljanskem veleseju priredil vzorno razstavo sadja. Za razstavo so se najbolj zanimali obiskovalci z dežele, tedaj stan, ki se ga to najbolj tiče, kar dokazuje, da je razstava dosegla svoj namen. Bilo pa je res, veselje pogledati to lepo sadje, ki je bilo v ličnem paviljonu po kaskadnih policah izloženo, da si ga ogleda zainteresirano oko. Poleg najplemenitejšega ovojca ki ga goji strokovnjaška uprava omenjenega veleposestva, nahajamo tu sadne vrste, ki jih vidimo vsak dan na trgu, na drevju ali tudi doma na mizi. G. Jelovšek zasluži vse priznanje, da je krenil to pot in dal s tem iniciativo za intenzivnejše gojenje umnega sadjarstva v Sloveniji.

Stane Vidmar, Ljubljana.

Prva jugoslovanska tovarna telovadnih, športnih, igralnih in gasilskih potrebščin, železnih konstrukcij itd.

Napredek, kakor malokje, konstatiramo pri tem podjetju. Lansko leto skromna skupina orodja na prostem, letos lasten, velik in izredno zanimiv paviljon. Lani v skromnih in nezadostnih in neogovarjajočih lokalih obratujoč, letos v novem modernem tovarniškem poslopju, v polnem razmahu in razvoju. Letošnja razstava kaže, da je prišlo podjetje v prave roke in gre najlepši bodočnosti nasproti. V letošnji razstavi vidimo že tako množino predmetov, da bi bilo preveč naštevati jih posamezno. Omenjamo le najlepše izdelke,

Telovadno orodje je že tako poznano, da ne potrebuje več hvale. Ne samo elegantna in čista izvedba, predvsem kakovost uporabnega materiala in praktičnim potrebam odgovarajoča izvedba dela Vidmarjevo orodje brezkonkurenčno. Krasno preizkušnjo je prestalo orodje o priliki letošnjega vseskovskega zleta. Izpostavljeno dežju in solncu, porabljeno za vse tekme in nastope, ni kazalo nobenih znakov obrabe ali popuščanja. Razstavljeno orodje ni posebno izdelano, marveč je iz serije vzeto in postavljeno na razstavo. — Dokaz, da je vse orodje res skrbno in precizno izdelano. Podjetje je v produkciji že tako daleč, da lahko vsa naročila izvrši iz skladišča, kar je posebno za društva veličanske važnosti.

Novost in priznana prav prijetna presenečenje so športne in igralne potrebščine. Največ interesov je gotovo imelo orodje za zimski šport, kajti zima je pred durmi in treba je kriti potrebe pravočasno. Videli smo danes že živalne kupčije s smučmi in sankami. Ta dva izdelka prednjačita vsem drugim. Zlasti vzbujajo boljše vrsta smučki splošno pozornost. — Trdovratneži kar ne morejo verjeti, da se to izdeluje doma. No g. Vidmar povabi take neverne Tomaže v tovarno, da si ogledajo smučki pri rojstvu. — Tudi vsi ostali športni predmeti so zastopani v lepi izvedbi in solidnih cenah. Lahka atletika dobila vse kar si želi, celo do sedaj pogrešane bambusove palice za skok, kopače, gorske palice, za smučke itd. do biš zopet lahko.

Paviljon je vzorno opremljen, se stoji iz konstrukcij za letno telovadno dišče.

Nova panoga katero priključil Vidmar svojemu podjetju so železne konstrukcije in potrebščine za delavnice. Stroji za to zadnjo stroko so na poti in prične v kratkem tudi izdelke obratovati. Gospod Stane Vidmar, zdaj edini lastnik tovarne je z velikim trudom in žrtvami ustvaril podjetje, ki izpolnjuje globoko željo v industriji. Naši trgovci pa ne bi krili svoje potrebe v športnih in igralnih predmetih le pri tem našem edinem domačem podjetju in ne iskali tujih, drugih virov. Ravno tako bo do tudi naša društva naročala vsa orodja kakor doslej pri g. Vidmarju, ker je že njegovo ime samo jamstvo za kvaliteto in praktičnost orodij. Krepko razvijajočemu podjetju želimo čim večjih uspehov in sreče.

Tvrdba Petrič in Co., Bled.

V paviljonu za tekstilne izdelke je menda najbolj oblegana koja tvrdka Petrič in Co., industrije vezanja in perila na Bledu, družbe z o. z. — Vsaki dami, ki pride mimo tega izdelka, nehote zastane noga ob pogledu na čare, ki zanimajo v prvi vrsti ženski svet. Razstavljeno so krasni izdelki vezenin za perilo, modni predmeti raznovrstnega perila, nadalje bluze, obleke itd. Vzoredno so krasni, izdelki prvovrstni, zelo solidno. Gospod Petrič je ustanovil svojo tvrdko l. 1911 v St. Gallnu v Švici, kjer jo je zelo dobro uvedel. S svojimi prvovrstnimi izdelki je zalagal trg po vsej bivši Avstro-Ogrski, pa tudi po vsem Balkanu. Svoj obrat je moral opustiti v Švici ob izbruhu vojne. Po prevratu je svojo tvrdko zopet obnovil na Bledu in jo razširil pod imenom »Dop«, pred kratkim pa v tvrdko pod gorenjim imenom. Obratni prostori na Bledu so moderno urejeni z najmodernjšimi stroji iz Švice. Zaposlenih je v tovarni okrog 60 oseb. Vsi predmeti se izdelujejo po švicarskem vzoru in glede kakovosti lahko konkurirajo z inozemstvom, le s to razliko, da so cene izdelkom neprimerne nižje. — Tvrdba je v naši državi zelo dobro uvedena, zlasti ker je g. Petrič v Jugoslaviji polagoma obnovil zveze, ki jih je imel pred vojno z odjemalci na našem trgu. Tvrdko moremo vsestransko le priporočati, in zaradi tega naj nihče ne zamudi prilike in naj poseti njegovo izložbo v tekstilnem paviljonu L. št. 609.

Tvrdba M. Belihar.

Naj ne zamudi nihče prilike, ogledati si razstavljene predmete lastnega izdelka tvrdke M. Belihar, paviljon L. št. 616.

Prijeten jajčast okus

je znak testenin »PEKA-TETE«. Temu dišijo ene, drugemu druge, akoravno so vse izdelane iz enakega testa.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru

od 8. do 17. septembra 1922.

Ceški antimilitarizem.

Narodni poslanec češke narodno-socialistične stranke Emil Špatny, katerega se bo spominjala tudi še ljubljanska javnost od njegovega obiska v Sloveniji, je ravno izdal knjigo pod naslovom »Češki antimilitarizem«, v kateri podaja zgodovino in osnove antimilitarističnega gibanja narodno-socialistične češke mladine pred in med svetovno vojno. O knjigi prinaša praska »Tribuna« obširno poročilo, iz katerega posnemamo sledeče.

Protimilitaristično gibanje narodno-socialistične mladine češke se sicer v prvem desetletju sedanjega stoletja ni smatralo za preveč resno, vendar pa je povzročalo mnogo skrbi tako avstrijski vladi, kakor tudi vodilnim politikom takozvane pozitivne češke politike. Posebne skrbi za disciplino v avstrijski armadi sicer niti takrat niso obstajale, ker se je vedelo, kako je militaristični sistem do skrajnosti izdelan in kako malo verujejo široke vrste češkega naroda na spremembo svoje politične usode v bližnji bodočnosti. Avstrijska vlada in njej naklonjene stranke so videle v celnem gibanju predvsem politično nevarnost, nevarnost, da bi nastala iz njega opozicija, ki bi za vsako ceno hotela razbiti sožitje disharmoničnih narodov v monarhiji. Protivojnim teзам tega gibanja kot takim pa se ni posvečala posebna pozornost, ker se je videlo popoln neuspeh antimilitarističnega gibanja v glavnih državah oboroževanja, v Nemčiji in Franciji. Hervejevi propagandi na Francoskem so energično nasprotovali njegovi tovariši sami, medtem ko so se socialni demokrati v Nemčiji z izključitvijo vsakega antimilitarista iz stranke že dolgo dostojno pripravljali na 4. avgust 1. 1914. — ko so do slednji svoji dotedanji politiki glasovali za vojne kredite. Tudi češki socialni demokrati so bili odločni pri stajši avstrofilske politike, in zato se čuditi, da je večina vodilnih čeških politikov smatrala antimilitarizem češke narodno-socialistične mladine za mladostno igranje, ki pa v zvezi svojih otročarij lahko škoduje češki politiki in interesom češkega naroda.

Iz dogodkov, ki so sledili do sedesetletja, pa je razvidno, da so avstrijske oblasti ta del vzgoje češke mladine podcenjevali. Antimilitarizem češke narodno-socialistične mladine je bilo eno izmed orožij, katero si je tajno kovala doraščajoča narodna generacija pod krinko oficijelne politike in konvencijskih nazorov za trenutek revolucijskega vzpora, ki je prinesel tako češkemu, kakor tudi našemu narodu svobodo. Brez tega tajnega arzenala, v katerem je bilo seveda mnogo političnega romantizma, pa tudi mnogo narodne samozvesti in volje do dela, ne bi imelo delovanje čeških narodnih voditeljev doma in v tujini tako popolnega uspeha. Nadaljno orožje v tem arzenalu je bila brezdvomno napredna, v avstrijskem smislu ne dovolj urejena šolska vzgoja. Sokolstvo, slovanski stiki in nekompromisni protiaustrijski fanatizem državopravne krila češke politike.

Med temi in še drugimi gibalnimi silami češke vojaške revolucije zavzema antimilitarizem narodno-socialističnih mladeničev častno mesto.

Zato ne govorimo samo številna imena prvakov narodno-socialistične omladine, katere se blešče na čelu legionarskega gibanja. V zgoraj omenjeni, od poslanca Špatnyja spisani knjižici, je objavljen tudi dopis Alojzija Hatine, ki je datiran Pankrac (državna jetnišnica), v katerem se zrcali duh, katerega so zanesli narodno-socialni omladinasi v avstroosrsko armado. Hatina razlaga v tem pismu svojemu bratu osnove in tendence antimilitarističnega gibanja in poleg nekaj zanimivih političnih opazk čitamo v njem tudi sledeče: »Naš cilj je samostojna demokratična češka država... Smo trdno prepričani, da se bo mednarodna situacija stvorila tako, da bo, po svetovnih dogodkih, dana našemu narodu možnost, da razbije mreže svojega težkega zavora in okove, v katere smo zakovani od takozvane vlade avstrijskih narodov in hegemonističnega nemškega naroda ter položi osnove za samostojno življenje. Ta doba na nas ne sme dobiti brez predhodnih priprav in brez programa. Mi že danes delamo na to, da bomo, da bi največja odpora osovražene reakcionarne Avstrije, njena armada odnovala. Ta mora postati nezanesljiva za slučaj svetovne vojne, na katero se pripravljata Nemčija in Avstrija z naravnost blaznim oboroževanjem. Češki vojski morajo v prihodnjem trenutku stati kot naša revolucijska armada in ta vojaška revolucija in upor mora roditi ob pomoči vsega naroda našo samostojnost.«

Da si ni mogel biti ta program nikdar javno objavljen, je vendar zelo karakteristično po svoji proroški jasnosti in popolni doslednosti, s katero je v njem domišljeno protiaustrijsko stališče predvojne državopravne češke politike. Mladi ljudje, vzgojeni v teh mislih, so se gotovo z lahkoto odločili, ko so se z tako odločnostjo izpolnila Hatynova predvidevanja. Tak ljudje so z lahkim srcem zapuščali avstro-ogrske prapore in se trudili stvoriti revolucijsko armado še predno je bil izdelan program zamejne revolucije. In taki ljudje, četudi so ostali pod avstrijskimi prapori, jih niso ravno vodili k zmagi. Z vsega tega je nastal oni spontani odpor, na katerega so se lahko oprli organizatorji zamejne revolucije.

Antimilitarizem narodno-socialne mladine torej ni bil, kot je iz navedenega razvidno, osnovni antimilitarizem, temveč je stremel samo za razbitjem avstro-ogrske armade, pri čemer pa se ni odrekel možnosti oborožene akcije za doseg svobode češkega naroda. Bil je del političnega protiaustrijskega programa, bil je konkretno protinemški in v tem se je ločil od pacifizma francoskih in belgijskih antimilitaristov, osnovanega na mednarodnem stališču. To stališče za izredno nacionalni duh narodno-socialistične politike ni bil sprejemljiv.

O posebni miselni konstrukciji narodno-socialističnega antimilitarizma govori tudi že omenjeni Hatynov dopis. V njem pravi Hatina: »Naša protimilitaristična propaganda je obnem v tej dobi poglavitno protinemška in protiaustrijska, ker bomo mogli velike ideale humanitete in čiste človečanstva uresničevati šele takrat, ko bo antimilitarizem razlil armade in vojske v tem smislu, kot sem ti to že zgoraj naslikal... In v češki državi bomo mogli v smislu protivojaških osnov Čelčičkega in Komenskega delovati tudi od druge in boljše strani, s strani človečanstva. Tudi tam bomo delovali proti vojam in ubijanju ljudi. Najprvo pa moramo odstraniti to prvo zlo, ki nas najbolj teži, ki je z našega naroda napravilo skoro že same sužnje... Ko pa enkrat dosežemo našo državno samostojnost, si podamo za odstranitev vojnega pobijanja roke z ostalimi narodi.«

To pomenja zaenkrat protiaustrijski antimilitarizem, v lastni državi pa v pogledu militarizma popolnoma pozitivno politiko, vodeno po obzirih na mednarodno situacijo.

Poučen za razvoj češkega antimilitarizma je tudi odstavek, katerega je v zgoraj omenjeni knjižici napisal češki narodni poslanec Pšenička, ki je bil v Avstriji obsojen radi antimilitarističnega delovanja, ki pa je pozneje postal voditelj legionarskega delovanja in kateri pravi: »Danes je naš boj dobojevan. Smo svobodni in samostojni v svoji domovini. Sami ustvarjamo svojo češkoslovaško državo, v kateri uveljavljamo osnove, katere smo proglasili dolga leta, za katere smo se toliko bojevali in za katere smo nemalo trpeli — k mirnemu razvoju naše države v smeri socializma pa je potreba, da smo dosti silni za ohranitev eksistence same republike. Ta sila mora biti, v kolikor bi bila potrebna, edino silna in disciplinirana armada... S tem nam je diktirana sprememba našega naziranja na vprašanje armade v naši republiki. Ni morda potreba niti omenjati, da smo ostali in ostanemo principijelni nasprotniki militarizma, kot smo to vedno bili... Toda razmere, v katerih se naša mlada republika še vedno nahaja, nam ne dovoljuje, da bi stali brez obrambe in nepriljubljeni proti našim neprijateljem, ki samo čakajo na pripravno prilagoditev, da bi izkoristili naše slabosti v svoj prosep... In zato smatramo, da je vzdrževanje vojaške sile za enkrat za našo državo brezpogojno potrebno...«

To je moški zaključek miselnega antimilitarističnega razvoja narodno-socialnega gibanja, kateri ne velja samo za pisatelja, temveč za celo narodno-socialistično stranko na Češkoslovaškem.

Razpored.

Dela na razstaviščnem prostoru so končana. Gledalce naravnost presenetijo krasno in umetno izdelani paviljoni na vrtu Dijskega doma. Omenimo naj le umetniško izvršeni paviljon za vrtnarsko razstavo, ki bi vsakemu mednarodnemu veleboju delal čast. Razen tega je še osem krasnih paviljonov, kjer se bodo prodajala okrepčila, razstavila vina, likerje slaščice itd. Nad vse originalna bo kmetiška hiša, ki prestavi obiskovalce iz živahnega mestnega vrveža v mirno zatišje kmečke hiše. V bivšem otroškem vrtu je pisarna razstavnega odbora, razstava vin in vajeniških del ter policijska stražnica. V bližini je paviljon Rogaske Slatine, kjer bo »izvirali« zdravilni »Donatijev vrelci«. V telovadnici dekliške meščanske šole, ki meji na razstveni prostor, bo nameščena razstava slik umetniškega kluba »Grohar«.

Ker je Götzova dvorana premajhna za vse prijavljene razstavljalce, je moral razstaveni odbor dograditi na Götzovem dvorišču še posebno lopo, kjer bodo nameščeni razstveni produkti, kakor težki vozovi, kamnoseška dela, razni stroji itd. Ze iz tega je razviden velik napredek od lanske razstave.

Oficijelni razstaveni katalog, bo vseboval razen podatkov o razstavi vse, kar je za posetnika obrtna razstava, ki je v mestu tuji, potrebno. Pri točnem seznamu razstavljalcev in razstavnih predmetov bo naveden tudi natančen naslov, tako, da bo katalog dober orientacijski pripomoček za vse industrijske, obrtniške in trgovske kroge, nič manj a tudi za obiskovalce, ki se zanimajo za naše narodno gospodarstvo in gospodarski razvoj ob naši severni meji.

Prostori za lepake. Na razstavnem prostoru je še več sten, ki so na razpolago za reklamne lepake. Interesentje naj se oglase v pisarni na razstavnem prostoru, kjer dobe natančnejša pojasnila in navodila.

Poljedelci najdejo na Pokrajinski obrtni razstavi, ki se vrši v Mariboru od 8. do 17. septembra, poleg industrijskih in obrtnih izdelkov, vse kar rabijo za svoje gospodarstvo in bo ta razstava najboljša prilika za nabavo raznih gospodarskih potrebščin, poljedelskih strojev, raznega orodja in drugega vsakovrstnega blaga. Legitimacije s katerimi ima vsak obiskovalec pravico do polovične vožnje na vseh progah v naši državi, se dobe pri vseh obrtnih društvih, večjih trgovcih itd. ter pri razstavnemu odboru v Mariboru ter stanejo samo 5 dinarjev. Poljedelci ne zamudite ugodne prilike.

Oblížite pokrajinsko obrtno razstavo v Mariboru!

Kulturni pregled.

tovanje. Tehnika spominja na »Scherenschnitt«.

Jakac Božidar ima veliko grafičnih del, to je lesorezov in litografij, portret Toneta Kralja s tipično dobro izraženo glavo.

V grafičnih delih se ni od zadnje razstave veliko spremenil. Lastni portret ni posrečen, kolikor poznam Jakca je vedno vselej narave, smehljajočega se obraza živahnih oči, tu pa je obraz precej starejšega, vedno zamišljenega človeka. Ta izraz bi mnogo bolj odgovarjal Kralju. V litografiji »Onesvečenje« pada v par potezih ves izraz presenečenja, razburjenja. V lesorezih je površen, to so bolj skice v tušu s čopičem delane.

Kralj gre naprej svojo pot, ki pa se je začela oddaljevati od čistega simbolizma. Njegovi motivi »Zanjice«, »Betelemška matka« so realni ter tudi v načinu izražanja razumljivi. Sicer je še vedno veliko ekstremnosti, ali spoznanje prihaja. Prepričan sem, da čez dve, tri leta bode že daleč, daleč od nekdanjega njegovega simbolizma in ekspresionizma.

Brezdvomno večji talent je Tone Kralj.

Njegove slike imajo sicer še vedno nenavadne motive kot »Strti klasti«, »Maščevanje« itd., ali ljudje imajo kljub vsej svoji pretiranosti vendar gotovo prepričevalnost, gotovo možnost obstoja. Pogled na »Maščevanje« človeka pretrese, posebno če ima slabe živce. Strašen izraz obrazov, zvitih teles krvi in ognja učinkuje ter ostane trajno v spominu. In to je dokaz gotove umetniške potence. Estetične njegove slike niso. Prepričan sem, da jih noben normalen človek ne more obesiti v svojo sobo, ali iz umetniškega stališča so tudi ta dela interesantna. Tu človek občuti resnično nekaj revolucijskega, groznega, skoro abnormalnega. Boljše je to, kot če pustimo gledal-

ca povsem indiferentnega. Nekaj je, kar dela slike še nenavadnejše, to je harmonija barv, ki so čisto nežne in sladke kot pri Vavpotičevih slikah. Ta barvna harmonija pa se absolutno ne ujema z motivom samim, ki bi je v obraz vsaki estetiki in harmoniji čustev. Kljub vsem tem pa se Tone veliko bolj približuje realizmu kot Fran. Človek spozna že veliko resnega študija in tehničnega znanja. Kot v risbi, tako tudi pretrava v plastiki in sicer muskulaturo, ali tudi tu postaja realnejši in študira.

Zupan Fran se ni veliko razvil od zadnje razstave. Lovi se med impresionizmom in ekspresionizmom, le da skuša drugega doseči s pretirano kričevimi barvami in karikirano risbo. Dobri so njegovi pokrajinski akvareli »Brda« in »Gorata pokrajina«. Zelo prijeten v barvah je »Klanec«.

Vavpotič Bruno je precej slinčen Zupanu, mislim v načinu izražanja, valovite črte, žive primerne barve, katere se v nekaterih akvarelih združijo v precej harmonično barvno kompozicijo. V mehkih in sladkih tonih nekaterih akvarelov spominja na očeta Ivana Vavpotiča. Zelo dobra je »Koča« (akvarel) in »Smeščen motiv gorenske cerkve«.

Okusna in interesantna so grafična dela Lojze Zagarja, to so lesorezi in bakropisi. Dober je lesorez »Sv. Florijan« in bakropis »Hiše ob Ljubljanskem gradu«. Dela pričajo, da grafično tehnično precej obvlada.

Zabukovec Toni je, sklepati po njegovem lastnem portretu povsem začetnik ter učinkuje diletantsko.

Kljub mnogim smerem, je razstava mnogo umerjenejša, resnejša ter priča, da se revolucionarni duh na umetniškem polju umirja in zadovolja in zadovolja realnejše forme, realnejšo podlago, kar je označiti kot napredek.

in zabava je bila v polnem teku, ko nankrat plane v sobo maskiran bandit in držeč v roki revolver, zarjave s strašnim glasom: »Dajte mi denar in nakit, ali pa vas postrelim na mestu!« Prestrešeni gostje so brž izlekli svoje listnice in jih izročili banditu z vsem naklitem vred. Bandit je vse hitro pospravil in izginil. Gospa Robinson se je najprej opomogla od prestrašenega strahu in skušala spraviti svoje goste zopet v prejšnji veseli tir. Toda ni se ji posrečilo, preplašeni gostje so jo drug za drugim popihali do-

mov. Drugi dan je policija započela s strogo preiskavo, ki je kmalu izvršno uspela. Ugotovila je, da ni bil bandit nihče drugi nego mož od gospe Robinson. Bil je aretiran on in njegova žena. Gospa Robinson se izgovarja s tem, da je ona sama rekla soprogu, naj openi njene goste. Ona se je namreč hotela naslajati na njihovem iznadenju. Na policiji je ogorčeno vzkliznila, da je to vendar več kot škandalozno, ko se človek niti po svoji volji ne sme več zabavati.

Razne vesti.

* Nenavaden prizor v veseli družbi. Gospa Sara Robinson je zelo dobro poznana v Long-Branchu, mestu v državi New Jersey v Združenih državah. Poznana je ne le zaradi svojega bogastva, nego tudi vsled dolgega tenisa, ko se je domislila neke nove igračice. Priredila je zabavni večer za tri-četrtsto gostov, njenih prijateljev in prijateljic. Vredila se je pričela v največjem veselju

Pletene jopice

rokavice, nogavice

po najnižjih cenah pri:

A. Šinković nasl. R. Soss,

Ljubljana, Mestni trg 19.

Socialni pregled.

Bolniško zavarovanje državnih nameščenec.

V ljubljanskih dnevnikih je nekdo sprožil bolniško zavarovanje državnih nameščenec. Zelo pametno, da se je to vprašanje načelo, čeprav — pozno. Koliko družin državnih nameščenec je že zabredlo ravno vsled bolezni v strašne dolge. Denarne podpore niso dobili od nikoder, ker država ne da zadostno, v sedanjem proračunu pa sploh nobenih kreditov za podpore. O brezplačni zdravniški podpori pa sploh ni govora. Toda nekaj si pa lahko državni nameščenci pomagamo.

Opozoriti bi bilo na zakon o zavarovanju delavcev. Po § 7 tega zakona točka a) se niso dolžni zavarovati zoper bolezen oni državni nameščenci, ki dobivajo na temelju službenih predpisov, ki veljajo zanje, svoje prejemke za časa bolezni najmanj za 26 tednov od dneva, ko se je pričela bolezen. Pač pa se lahko zavarujejo sami prostovoljno. Zadnji odstavek navedenega paragrafa pravi namreč doslovno: »Nameščenci, ki so po tem paragrafu (§ 7) oproščeni obveznosti zavarovanja zoper bolezen, in njih rodbini se zagotovo s posebnim statutom zdravniška pomoč in zdravila, kakor tudi podpora ob porodu in smrti.« Pripominjam, da ta posebni statut še ni izšel.

§ 5 tega zakona se glasi: »Osebe, ki niso zavezane zavarovanju po tem zakonu samo na način in ob pogojih, ki jih predpiše minister za socialno politiko z naredbi. Osebe, ki so po dosedanjih odredbah prostovoljno zavarovane zoper bolezen in nezgode, smejo podaljšati prostovoljno zavarovanje po odredbah tega zakona, dokler bivajo v območju naše države.«

Izšla pa je že tudi izvršilna naredba ministra za socialno politiko k temu zakonu. Prostovoljno se smejo zavarovati zoper bolezen v smislu § 5 zakona o zavarovanju glasom § 13 te izvršilne navedbe točka a) »osebe, ki so na podstavi § 7 zakona o zavarovanju delavcev oproščene dolžnosti zavarovanja zoper bolezen.« Nadaljna dva odstavka tega paragrafa se glasita:

»Osebe pod a) do e) smejo pristopiti k prostovoljnemu zavarovanju zoper bolezen samo na podstavi ugodnega zdravniškega pregleda, ako niso še ob pristopu dovršile 40. leta starosti. Izjemoma se smejo do dne 1. oktobra 1922 pripuščati tudi osebe, stare nad 40 let, ako še niso dovršile 65. leta starosti. Prostovoljno zavarovanje zoper bolezen je pri osebah, omenjenih pod a) do e) omejeno samo na zdravniško pomoč in zdravila, babilško pomoč in na oskrbo v bolnici za člana in njegovo rodbino.« Pripominjam, da je ta zadnji odstavek nepopoln, ker je izpuščena podpora ob smrti, ki jo pozna zakon, § 7, zadnji odstavek.

§ 14 izvršilne navedbe pravi: »Za prostovoljno zavarovanje plačujejo osebe pod a) in b) tri četrtine prispevka za člana... itd. Po dobjenih informacijah bi znašal mesečni prispevek za državne uradnike — vsi bi prišli v IX. razred — 1/4 od zneska 12 Din 48 par mesečno, t. j. mesečno 9 Din 12 par.

Najbolj umestno bi bilo, da stopi »Osrednja zveza javnih nameščenec« nemudoma v stik z okrajno bolniško blagajno, s katero naj takoj uredi vse potrebno. Stvar je nujna, posebno za starejše nameščence. Seveda s tem pa še ni storjeno vse. Naše organizacije morajo iti nemudoma na delo, da izposlujejo poseben statut od ministrstva za socialno politiko, po katerem bi morali biti zavarovani zoper bolezen vsi javni nameščenci. Seveda bo morala država pri tem nositi skorogotovo najmanj take stroške, ki jih predpisuje zakon o zavarovanju delavcev in je tudi že — v praksi. Dobi se ga na mestnem magistratu ljubljanskem. Po tem zakonu so zavarovani zoper bolezen vsi magistratni uslužbenci. In kar je zmogla mestna občina ljubljanska za svoje uslužbenke, to bi zmogla pri dobri volji še veliko bolj država. Dolžnost vseh naših organizacij pa je, da gredo takoj na delo za upeljavo takega zakona o bolniškem zavarovanju državnih nameščenec. Toliko v glavnem. Vsakemu pa bi bilo priporočiti, da prebere zakon o delavskem zavarovanju.

Računski uradnik.

telesenje po smrti pa ni nikakega vzroka, ker nikdo ne sumi nič zlega. Zgodilo se je celo, da je nastal sum šele po smrti drugega, tretjega moža take kmečke zastrupitvalke, kateri je potem seveda sodnijska preiskava dokazala krivdo.

Da je število žensk pri zavdajanju večje, kakor ono moških, skušajo dokazovati kriminalisti z pomanjkanjem poguma, energije in fizične moči pri ženskah, kar jih pripelje do zastrupljanja. Zato iščejo pri zločinu zastrupljanja najprej žensko in šele potem obrnejo pozornost na slabotne, ženskaste moške. Kriminalistika pa pozna tudi veliko število zavdajalcev, tudi v novejšem času. Naj spomnimo samo na slučaj nadporočnika Hofrichterja, ki je pred vojno zbudil po vsem svetu tako senzacijo in pa na slučaj borilnega učitelja Hopfa. Zavdajalci pripadajo celo poklicem, katerih zastopnikom se predpisuje predvsem moštost in fizična moč.

Ko je stala Milica Branković pred štirimi leti prvič pred porotniki, se je smatralo za sumljivo tudi to, da so našli v njeni posesti knjigo, katere govorijo o zavdajanju. Omenjena knjiga je Wulfensova »Psihologija zavdajanja«, ki pa ne obsega, kot bi se lahko mislilo, navodila za zastrupljanje, temveč le našteva v lahki, zabavni obliki na kratko interesantne slučaje zločinskih zastrupljanj, ki so se dogodili tekom stoletij. Tudi Wulfensov povod, da so predvsem žene močno udeležene pri zavdajanju. Seneca že govori o sinovih in soprogi, ki so zastrupili svoje očete oziroma soproge, da bi jih podedovali. Livius pripoveduje o velikanskem zastrupljenju, pri katerem je 200 žen zavdalo svojim soprogi.

Med zavdajalkami, o katerih imamo iz prejšnjih stoletij točna poročila, je bila ena najglasovitejših markiza de Brinvilliers. Bila je krasotica, duhovita, ljubezniva in razposajena, pri tem pa ena največjih zločink na svetu. Njena prva žrtve je bil njen lastni oče. Kmalu pa je postala prava virtuozinja v izvajad v zavdajanju. Da bi ugotovila za usmrtevanje človeka potrebno množino strupa, ga je preiskovala na živalih in ljudeh iz revnejših slojev. Ko je njen oče od nje zavdal zbolel, mu je stregla z vso ljubeznijo, pazljivostjo in poštovanjem. Nikdo ni smel blizu, vse je opravila sama. Njena bolest za dragim mrtvecem je prevladala vse. Brinvilliersova je nato zastrupila še svoje brate in svojega soproga. Končno je postala žrtve svoje nečimrnosti. Šla je v past nekemu policijskemu seržantu, ki ji je hlinil občudovanje in ljubezen. Pričela je z njim galantno razmerje, pri čemer ji je navihani policist zaplenil škaflo s strupi in spis »Moja spoved«, v katerem je popisala svoje

zločine. Pred svojo usmrtnitvijo je kazala tako trpljenja polno in skesanost, da je bil spremljajoči jo duhovnik ves očaran in je izjavil željo pretrpeti zanj smrtno kazen.

Tudi neka Dunajčanka se nahaja v galeriji glasovitih zavdajalk. Je to Charlota Ursinus, hčerka avstrijskega legacijskega sekretarja Weingartna. Z 19. leti je poročila s sodnega nadsvetnika Ursinusa v Berlinu. Bila je impozantne postave, priključivega obraza in njen nastop je bil tako odličen, da je tvorila središču družbe. Zakon ni bil srečen, soprogi je bil star, slaboten mož. Kmalu je ona začela razmerje, katero je on odobravala, z nekim holandskim stotnikom. Avstrijsko sicer ni napadla kako posebna ljubzenska strast, vendar pa se je pojavila želja, odstraniti moža, katerega pa ni morda sovražila.

Septembra meseca 1800, torej vseeno po 20 letnem zakonu, je Ursinus nanagloma umrl, dočim je bil še prejšnji dan popolnoma zdrav. Vso noč pred njegovo smrtjo je bila njegova soproga sama pri njem.

Pol leta pozneje je ravnotako nanagloma umrla v Charlottenburgu njena neporočena teta, katere premoženje je podedovala. Tudi ob njeni smrti postelji je bila sama, kljub temu pa ni padel nanjo nikak sum. Leta 1803 je dobila zavdajalka od svojega hišnega zdravnika 3 lote arzena. S temi ga je skušala zastrupiti, ker je leta vedel za mnogo njenih ljubavnih afer in si vsled tega dovoljeval napram njej nerodne ljubeznivosti. Nato je bila aretirana.

Pri sodnijski preiskavi je izjavila, da je hotela z arzenikom izvršiti samomor. Ko pa so našli v izkopanih rupih arzenik, je dejala, da je zavdajala v hipni blaznosti. Glede zastrupljenja svojega moža je bila oproščena, radi ostalih slučajev pa je bila obsojena na dosmrtno ječo. V svojem sedemdesetem letu, po tridesetletnem zaporu, je bila pomiloščena in je po štirih letih umrla. V njeni karakteristiki se jo slika kot jako inteligentno žensko z visoko izobrazbo, ki pa je vsled svoje naravi imela nekaj mrzlega in katere je bila nezmerno globokoježna čustev. V umetnosti pretvarjanja je bilo po izpričevalu zdravnikov naravnost večakinja. Kljub svoji visoki starosti je takoj, ko je prišla iz ječe, zopet otvorila svoj dom družabnosti in pritegnila spoštovane tuje v svoj krog. Radi svoje dobrotljivosti napram revežem je prišla na glas svetnice. Zapustila je tudi avtobiografijo, v kateri sicer svoje zločine prizna, a jih slika v najmilejši luči.

Dresura.

Na Angleškem se je zadnji čas pričela velika propaganda proti krotilec divjih živali. Angleški list »The Nation« prinaša članke, kjer opisuje,

koliko morajo divje živali pretrpeti, predno so dresirane za nastope v cirkusih in arenah.

Opazovali smo nekega krotilca, ki je hotel pripraviti slona, da se vleče. Krotilec je suval slona na najbolj občutljivih mestih z dolgim, ščipčastim, železnim drogom. »Kaj delate, ga vpraša opazovalec. — Vleče se mora.« je bil odgovor. — »Vendar to je bestialno.« — »Saj je tudi bestija!« — »Dobro,« ga zavrne opazovalec, »pa to vendar lahko drgače napravite.« »Kaj bi,« ga zavrne krotilec, »slona ne ukrotite s pomočjo valko.«

Medvede uče plesa na ta način, da se jih priveže na razbeljene plošče in igra godbo. Neki drugi krotilec je udarjal medveda s kolom po gobcu. Vprašan, zakaj to dela, je odgovoril: »Tepsti ga moram skozi šest mesecev, da bo do dobra spoznal svojega mojstra.« — Tretji krotilec je zopet dnevno privezoval za zadnje noge psa na drog, da ga je naučil balanciranja po taktu.

Popolno udanost medveda se je doseglo tudi na ta način: Medveda privežejo na dolgo vrvi, ki se konča v ovratniku, opremljenim z bodajočimi predmeti. Ko se na ta način medveda dovolj utruji, mu predro del nosnice in utaknejo železen obroč. Če je medved iztrgal obroč, mu predro drugi del nosnice. Če je še tega iztrgal, se mu utaknejo v vsako uho po en železni obroč. Zvedelo se je, da je v nekem slučaju medved odtrgal tudi obroče iz ušes in se na ta način rešil nadaljne dresure.

Navadno se pa za cirkuske produkcije dresirajo divje živali tudi takole: Najprej dobi žival v kletki okrog vratu težak in bodeč ovratnik, privezan na vrvi. Potem vstopi v kletko krotilec, oborožen z revolverjem, bičem in špičasto železno palico. Kakor hitro plane žival na krotilec, potegne drugi izven kletke stoječi krotilec za vrvi, na katero je žival privezana. Nato naskoči krotilec žival v kletki in jo obdeluje z bičem in železno palico. Igra se ponavlja toliko časa, dokler ne obleži žival nezavestna na tleh. Žival se nato polije z mrzlo vodo, da pride do vesti in krotenje se na opisan način zopet nadaljuje, dokler žival ne izgubi svoje divje naravi.

K vsem tem dresuram divjih živali pripominja »The Nation«: »Pač postajajo ljudje pri svojem početju surovejši od divjih živali, ko jih uče oponašati najbolj bedaste človeške kretnje!«

DVE MESEČNI SGBI s hrano, elektriko in posebnim vdomom se oddaja najraji 3 dijakom. — Naslov pove uprava.

Po svetu. Zavdajalke.

Služaj Milice Vukobrankovičeve je zopet obrnil dunajsko javno pozornost na zločin zastrupljanja. Pri takih slučajih gre večkrat za psihološke uganke. V splošnem je jako težko do-

kazati storilcu ali storilki neizpodbitno njegovo krivdo. Koliko takih zločinov se zgodi po kmethi! Žena se naveliča svojega moža. Arzenik se lahko dobi kot sredstvo za podgane. In če kmet polagoma hira, umira, se pravi, da ima kako žledno bolezen. Zdravnika se kliče le v najredkejših slučajih, za raz-

MALI OGLASI

PRODAJA:

HIŠA z restavracijo in gostilniškim inventarjem na prometnem kraju v Ljubljani, zaradi bolezni. Naslov v upravi lista. 436

POSESTVA različnih velikosti, vila 10 sob, parket, električna razsvetljava, gospodarska poslopja, živina in 21 orolov zemlje. Cena 2.500.000 K.

GRADIČ in 4 orole parka, sposoben za tovarno v Mariboru.

VINOTOC, 2 hiši in 5 orolov zemlje ter vodno moč, 1.200.000 K.

GOSTILNA, trgovina, 10 orolov zemlje, živinska, trgovina, vaga, 2.500.000 K. VILA po kupu prazno stanovanje.

TRGOVSKA HIŠA, hiša, gostilne, posredstva, pisarna Zagorci, Maribor, Bar. varška ul. 3. 398

KRAŠEN PROSTOR s stavbami sredi mesta za večje podjetje se proda. Naslov pove: Oglasi zavod Ivo Sušnik, Maribor, Slovenska ul. 15. 341

HIŠA z velikim stavbiščem, klevom v Mariboru kron 1.200.000.

Več dvo- in enonadstropnih trgovskih in najemniških hiš, 400.000, 350.000 in 1.250.000 K.

Elegantno hišo z velikimi stanovanji in hišo na dvorišču K 1.800.000.

Posedstvo 6 orolov z vilo pri Mariboru 1.200.000 K. Vila pri Mariboru 720.000 K.

Posedstvo 64 orolov in 3 hiše 1.800.000 K.

Gostilne, hoteli v najem, Galanterijska trgovina, brezkonkurenčna s skladiščem vred 450.000 Din.

Kupujem predvse državne rente v vsaki višini. Znamo — retori!

REALITETNA PISARNA »RAPID«, MARIBOR, GOSPO. SKA 28. 443

SLUŽBE:

KROJAC stopi v službo, samostojen prirojevalec ali pa delovodja. Naslov pove uprava lista. 446

2 KROJAŠKA POMOČNIKA prvovrstna delavca za veliko delo se sprejmeta pri tvrdki Drago Schwab, Ljubljana, Dvorni trg 3. 438

PROFESOR konservatorija poučuje privatno gosli in klavir, vestno in solidno. Naslov v upr. lista. 435

SOPROGA VIŠJEGA uradnika, zmožna nemske, slovenske in srbske govora, v govoru in pisavi (tudi cirilici), bivša učiteljica išče primernega dela ali službe, da omogoči nadaljni študij svojim otrokom. Ponudbe pod »Skrbe«, poštno ležečo, Ljubljana I. 434

20-LETNI MLADENČIČ z dobrimi spričevall išče službo kot ključavničar ali Kinoparateur (strojnik) če mogoče s stanovanjem. Naslov v upr. lista. 431

VOJNI INVALID išče službo kot skladiščnik, pisarniška moč, ali kaj podobnega, lezbežan je v lesni in kovinski industriji, zmožen slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi. Re-

flektira se le na stalno službo. Naslov v upr. lista. 430

RAZNO:

NA STANOVANJE IN HRANO se sprejmejo 3 dijaki nižjih gimnazijških razredov ali realke pri boljši družini v sredi mesta. Naslov v upr. lista. 449

GOSTILNO vzajem v najem ali račun v krajih Skofljici do Ljubljane ali Kranju in okolice; razpolagam z vsem potrebnim za gostilniško obrt in sem dobra kuharica. Cenj. ponudbe se prosijo na naslov Ivanka Telban, Skofljaka, Karlovac, predmestje št. 51. 445

NA PAVILJON F št. 152 se opozarja slavno občinstvo. Razstavljeni so razni novi modeli, otroški vozički, dvokolesa, motorji, živalski stroji, vsakovrstni deli in pneumatika. Cene nizke. Cenilni franko »Tribuna«, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4, Zvonarska ulica 1. 395

OSET ANDREJ, MARIBOR Aleksandrova cesta 57, telefon 88, veletrgovina sena, slame, dr. koruze, ovs, sadja itd. Brzjaviti: Oset Andrej, Maribor. 338

POZOR! Zavarujte poljske prideleke proti toči, gozdove proti požarom. Zvišajte zavarovalnino proti požaru in nevarnostem. Sklenite življenjska zavarovanja z enkratnim plačilom. Pojasnila in naročnice prevzame »Jadranska zavarovalna družba«. Glavni zastop v Celju, Lava št. 22. 830

ZEPNE URE, precizijske in stenske, popravila naj-

solidneje tvrdka F. Čuden v Prešernovi ulici 1. 506

STAREJŠA KUCHARICA se želi seznaniti s kakim železničarjem ali rokodelcem od 40 let naprej. Ima nekaj pohištva in denarja. Ponudbe pod »Primorka« na upravo lista. 448

Prireditelje si mnogi denarja, ako rabite pri pretakanju piva v steklenice našo pretakalno pipo

»IKA«. Brez izhlapevanja ogljikovine. Vsaka poroka izključena. Popolno jamstvo. Razpošlila proti povzetju S. KORNGUT

Wien XIX, Weinzing 3. Abt. S.

Koranit asbestni škrlji. Tovarna Karlovac

Najboljša streha, najbolj trpežna, najcenejša. Pojasnila daje:

F. Hočevar, Zirovnica (Gorenjsko).

Prvovrstna in največja tehnoslovaška tovarna odda za BEOGRAD, ZAGREB in SARAJEVO

ZASTOPSTVO za šolsko pohištvo.

V poštev pridejo le preiskušene moči z navedbo referenc. Ponudbe pod šifro: »V. F. Z. 4062« na inšeratno pisarno J. Greg. Praga, Jindriška 19.

Parketne desčice

iz slavonskega hrasta, strošno lepenco, lesni cement dobavljam v vsaki množini najceneje.

I. Jugoslovanska tvornica Bakula JOS. R. PUH LJUBLJANA

Gradaška ul. 22 - Telef. 513

Zopet je dospela večja množina

Splitskega portland cementa. zaloga pri H. Petrič, Ljubljana, Dunajska c. 93.

Papirnice in trafike pozori

Preskrbite se hitro z lepimi novimi razglednicami

Ljubljanskih trgov, umetno izdelane in po nizki ceni. 100 kom. K 120.—, 400 kom. K 440.—. Dobijo se v pisarni Zvezne tiskarne, Ljubljana, Wolfova ul. 1.

gramoz

vsako množino nudi po jako nizki ceni

»Slograd« tovarna Keršič.

»Slograd« tovarna Keršič.

»Slograd« tovarna Keršič.

Enkratna objava 1½ din. Priporočajo se sledeče tvrdke:

ŠPEDICIJE:

Orient, d. d. Ljubljana, Sodna ul. 3, tel. 463.

Balkan, d. d. Ljubljana, Dunajska c.

VELETRGOVINA VINA: Restavracija »Zlatorog«, Ljubljana, Gosposka ulica.

FOTOGRAFSKI ATELJE: Kune Franc, Ljubljana, Wolfova ul. 6. Prvi domači zavod za povečanje slik.

KNJIGARNA: Zvezna knjigarna, Ljubljana, Mar. trg 8.

MANUFAKTURE: F. Ostrelč, Ljubljana, Vegova ulica št. 12. V bližini državne realke.

Franc Brumat, Ljubljana, Mestni trg 2511.

TRGOVINA BOMBAŽA: SUKANCA ITD.: Karl Prelog, Ljubljana, Stari trg 12.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE: J. Mahek, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 3.

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg.

PAPIRNA TRGOVINA: Gajšek, Ljubljana, Sv. Petra c.

STAVBENO PODJETJE: Dr. ing. M. Kasal, Ljubljana.

Ivan Vižintin, Ljubljana, Vodmatški

SPECIJALNA KROJAČNICA ZA DAME IN GOSPODE

S. Potočnik, Selenburgova ulica 611.

SLASČIČARNA:

Kalaš, Ljubljana, Zidovska ul. trg 7.

KAVARNE: »Central«, Ljubljana, poleg tabličnega mosta, Stefan Mikolč.

JADRAN, Breg, vsak dan koncert.

TRGOVINA Z ZLATNINO IN BRNINO: Ivan Pakiz, Ljubljana, Stari trg 20.

KAMNOLOM IN OPEK. STROJN. Kleemanns ver. Fabriken, Oben tirkhem und Faurndau.

IZDELOVANJE IN POPRAVLJANJE ROČNIH HARMONIK F. Vodišek, Ljubljana VII., 156.

GRADBENO PODJETJE IN TEHNIŠKO PISARNO sta otvorila ing. Alojz Hrovat in ing. Albin Černe, avtorizirana civilna inženieria v Ljubljani, Krabov trg št. 10, I. nadst.

Produktivna zadruga pleskarjev, sobo in črkoškarjev, reg. z. o. z., Ljubljana, Gosposka ul. 4.

IZDELOVALNICA ŽIČNIH VLOG (MODROČEV) ZA POSTELJE TER ŽIČNIH PLETENIN: Šimen Sablatnik, Jesenje - Fužine, domače prvovrstno podjetje.

TRGOVINA VINA DALMATINŠKEGA IN Z OTOKA KRK A. Karabalič, Udmatska ul. 78, Moste.

PARNI PEKARNA: Jakob Kaučič, Ljubljana, Gradiška

Sloviti zgodovinski roman M. ZEVACA

„KRALJEVI VITEZ“

je izšel in se dobi v »Zvezni knjigarni«, Ljubljana, Mar. trg 8 v dveh delih. Cena broš. za vsak del din. 15.—

Prilagodljive tvrdke na ljubljanskem velesejmu.

Obiskovalcem velesejma priporočamo v prvi vrsti sledeče naše domače tvrdke:

Hotel-restavracija Bellevue, prvo vrstno vino, dobra kuhinja, klavir. Josip Adamič, vrvarna, Domžale, s podružnico v Kamniku.

Kolbarska tovarna, Ljubljana.

Kavarna Prešeren, Ljubljana, Marijski trg.

Maček, konfekcijska trgovina, Ljubljana, Aleksandrova cesta 3.

Trubana, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, F. Batjeli, Ljubljana, Karlovska cesta 4, Zvonarska ulica 1, trgovina Stari trg 28. Edina te vrste v Jugoslaviji in njen cilj je »Brez truda in kruha«. Tovarna je opremljena z najmodernejšimi stroji in tehničnimi pripomočki za najnatančnejšo izdelavo. Ima posebne oddelke za emajliranje z ognjem, brusilnico, pobakrenje in poniklanje. V kratkem času obstanka je vdobilo novo podjetje odjemalce iz cele države SHS. Poseben oddelek sprejema v popolno popravilo dvokolesa, otroške vozičke, šivalne kakor tudi vse v mehanično stroko spadajoče stroje itd. Podjetje ima v zalogi vsakovrstne strojne dele in pneumatike. Lastne izdelke razstavi podjetje v paviljonu F št. 152, na kar občinstvo posebej opozarjamo. Ceniki franco.

Suttnar (imetnik Henri Maire), Ljubljana, Mestni trg 8. Prvo vrstna specialna trgovina z urami. Lastne tovarne ur znamke »Iko« v Švici.

Oblačilnica za Slovenijo, Ljubljana, Stritarjeva ul. 5. Manufaktura na malo in veliko. Izključno prvo vrstno angleško in češko blago.

Josip Stadler, tovarna stolov in lesnih izdelkov, Ljubljana, Sodna ul. št. 11. Prvo vrstno blago. Na sejmu paviljon F 151.

Zažek, Ljubljana, Sodna ul. 11. Zastopnik avtomobilov tvrdk Fiat; avtomobilne potrebščine.

Gospodarska zveza, Ljubljana. Veliko importno in eksportno podjetje. Na velesejmu lastni paviljon.

Orba, tržišče vzorcev industrijske robe d. d. v Zagrebu, Paromlinska ul. 1. Patentirana novost »Olso« peč za kopalnice, zelo racionalna uporaba kurjave. Na ljubljanskem velesejmu H 280.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana, Prešernova ul. 50 v lastnem poslopiju. Zelo znan denarni zavod z najširšimi zvezami.

Assicazioni Generali v Trstu, generalni zastop za Slovenijo v Ljubljani, Marijski trg, Sv. Petra cesta. Zelo razširjena stara zavarovalnica.

Slograd, slovenska gradbena in industrijska d. d., Ljubljana, tovarna Keršič. Prvo vrstno daleč znano gradbeno podjetje, gradbena vodstva v Kranju, Trzinu in Logatcu.

The Rex Co., zastopstvo prvovrstnih svetovnoznanih pisalnih strojev in razmnoževalnih aparatov.

Prva jugosl. barvarija, krznarstvo in strojilnica P. Sanko, krznar, Glince 230.

M. Kuštrin, Ljubljana, Rimska c. 2; Maribor, Beograd. Tehnično in elektrotehnično podjetje, zaloga vseh vrst gumij, kolesne in avtomobilne pneumatike etc.

Ralph F. Richter, Subotica VI. Velika zaloga čevljev, gornji deli, stroji za tovarne za čevlje.

Herman Hary i sin, Varaždin. Bogata zaloga vseh vrst kož in čevljarstvih potrebščin.

Indus d. d. preje Carl Pollak, tovarna usnja in usnatih izdelkov, Kranj, Ljubljana, Sv. Petra c. 68, Vrhnika. Staro, obsežno in solidno znano podjetje.

M. Bartl, galanterijsko in modno blago.

Brata Antičević, uvoz in izvoz dalmatinskega vina iz lastnih vinogradov. Dalmatinsko olje. Zaloge: Pitve, Jelsa, Plaža, otok Hvar, Dolenji Logatec.

Jadranska banka, Beograd. Največje in najsigurnejše bančno podjetje v Jugoslaviji. Izborne zveze z vsemi svetovnimi tržišči. Afilirani zavodi v Nem. Avstriji, Italiji, Ameriki.

Slavenska banka d. d. Zagreb-Beograd, podružnica Ljubljana, Afilacije v Budapešti, Splitu in Wienu. Agencije v Argentini (Buenos Aires). Podružnice v vseh važnejših krajih države.

Ivan Jax in sin, Ljubljana, Gospodarska c. 2. Šivalni stroji za pletenje, pisalni stroji, kolesa. Lastna mehanična delavnica, znana že od nekdaj po svojem strokov. vodstvu.

V paviljonu K št. 452 je pri tvrdki »Vulkan« Kranj, razstavljeno zanimivo kolo za težke vozove, ki dobi za avtomobile gumijev obroč. — Nova konstrukcija je od dosedanjih 1. tehnično bolj pravilna, 2. bolj trdna in 3. bolj enostavna. Izum je iz delavnic za strojno kolarstvo F. Bratina, Ajdovščina, Jul. Krajina in je za SHS še na razpologi.

Franc Mozovič, tovarna slaničnikov in ročnih torbic v Domžalah.

Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. 5. Oglasna in informancijska naročila. Na velesejmu paviljon E 94.

Vikt. Panholzer, Ljubljana, Pražakova ul. 4. Nudi vsakovrstne desinficirane cunje za snaženje strojev itd.

Pristou in Bricelj, prvi in najstarejši specialni artistični atelje za črkoslikarstvo.

M. Rosner, Co. nasl. Viktor Meden, Ljubljana, Celovška c. 73 (nasproti velesejmu). Veležgarnja, kupuje sadje za žganjekuho, prodaja vsakovrstno žganje lastnega izdelka.

»SLOGRAD«
slovenska gradbena in industrijska d. d. v Ljubljani.

Ob lanskem velesejmu je izzvala splošno zanimanje lešena stanovanjska hišica Slovenske gradbene družbe, ki je takrat tudi v kratem roku zgradila stabilni Čehoslovaški paviljon.

Gotovo bode zanimala dosedanja delavna bilanca imenovane družbe. Začetek družbe spada v zadnje vojno leto 1918, v katerem je dr. ing. Kral sodeloval pri projektiranju in v letu 1920 pri zgradbi vodne naprave in tovarniških poslopijih tovarne Indus za usnje v Kranju z podjetjem ing. Josip Dedeka, katero je bilo takrat še specializirano na železobetonske in vodne zgradbe.

Ob finančni pomoči Slovenske eskomptne banke in g. I. J. Polaka ustanovila se je spomladi 1921 Slovenska gradbena družba z o. z., ki se je v decembru istega leta združila z obratom Keršič v Spodnji Šiški v tvrdko »Slograd«, slovensko gradbeno in industrijsko d. d.

Kakor že opisani začetek delovanja sedanjih tehničnih voditeljev dokazuje, udeleževala se je tvrdka

zlasti v industrijskih zgradbah, na kojem polju izkazuje tudi že danes odlične uspehe. Že preje omenjene stavbe v tovarni tvrdki Indus v Kranju predstavljajo interesantne inženerske konstrukcije: Vodna naprava z okroglo 7 m padca uporablja na mesto običajnega zgornjega dotočnega kanala železobetonsko cev v obliki siphona s primerom 1.60 m, nad katero je na posebnih železobetonskih fundamentih zgrajena sušilnica črešlja, s čimur se je dosegla izredno racionalna izraba prostora pri strojnarnici. Novo tovarniško poslopje je zgrajeno tik ob Savi, katero se opira na močan obrežni zid. Glavna nosilna konstrukcija sestoji iz železobetonskih okvirjev z 13 m odprtine, ki stoji 6.35 narazen. V poslopiju se nahaja 32 železobetonskih usnjarskih jam. Cela zgradba ima 1800 kvadratnih metrov železobetonskih stropov in je bila z vsemi jamami vred v času od junija do oktobra 1921 dovršena.

Drugo pomembno delo iz lanskega leta je vodna naprava in železobetonski podij v papirnici g. I. Bonača na Količevem pri Domžalah. Tam se je za dovajanje gonilne vode na turbine tudi uporabila železobetonska cev v dolžini 500 m in je v tej obliki — v kolikor je nam trenutno znano — najdaljša napeljava te vrste v naši državi. Z napravo cevovoda pod terenom se je doseglo med jezom in centralo, da ostanajo zemljišča, po dovršitvi stavbe neizpremenjena in njih obdelavanje neovirano. Železobetonski podij v tovarni sami je konstruiran za obtežbo s težkimi mešalnimi stroji do 2000 kg na 1 kvadratni meter. Konstrukcija je zlasti tudi glede svoje zunanje oblike v celotni arhitekturi zelo posrečena, kakor kažejo fotografirani posnetki v oddelku tvrdke »Slograd« v razstavnem paviljonu J števil. 405.

Velike zasnovane industrijske zgradbe izvršuje tvrdka v predlinici in tkalnici gg. Glanzmann & Gassner v Trzinu. Tu gradi eno veliko poslopje za bombažev predilnico z odprto dvorano v velikosti 900 kvadratnih metrov, ki je pokrita z železobetonskimi strehami sist. Shed in enako veliko dvorano na požlahtnjenih s podobnimi strešnimi konstrukcijami.

V Ljubljani izvršuje Slograd nazidavo III. nadstropij v tovarni usnja Indus, poslopje je 145 m dolgo in 10 m široko, ter je konstruirano v obliki 3 etažnih okvirjev iz železobetona. Stavba je komplicirana s tem, da se mora ves obrat že med stavbo premeščati iz starih delavnic, ki se zaporedoma v treh delih podirajo, v nove prostore. Navzlic tem oviram se je od meseca maja t. l. do danes izvršilo že preko 5000 m² stropov, tako da bode stavba že tekom tega meseca v surovem končana. S temi rezultati je tvrdka Slograd v izdatni meri dokazala, da je danes kos najtežavnijim nalogam v inženerskem stavbinstvu.

Razven predmetnih večinoma že dovršenih specialnih stavb izvršuje tvrdka še celo vrsto manjših industrijskih in vodnih zgradb, stanovanjskih hiš, društvenih domov in vzdržuje trenutno stalna gradbena vodstva v Trzinu, Kranju in Logatcu.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller - jev „Elsafluid“

kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ter je radi svojega antiseptičnega in čistilnega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je prikljubljeno kot krepko blago delujoče in vrio prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči nego Francosko žganje in najboljšo sredstvo te vrste. Tisoče priznanja! Z zamotom in poštino za vsakega:

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice	300 K
24 „ „ „ „	570 K
36 „ „ „ „	800 K

POSTNINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurje očesa 3 in 12 K; Elsa mentolni klistir 10 K; Elsa polpirni prašek 12 K; Pravo Elsa ribje olje 80 K; Elsa voda za usta 48 K; Elsa kolonjska voda 60 K; Elsa šumski miris 60 K; Glycerin 16 in 80 K; Lysol, Lysolform 48 K; Kineski čaj 5 K; Elsa mrazni prašek 16 K; Strup za podganje in miši po 16 i 20 K

EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA, donja, Elsatrg št. 357 Hrvatsko.

IVAN BRICELJ

mestni stavbenik.

— LJUBLJANA. —

Telefon 527. Slomškova ul. 19.

Izvršuje nove zgradbe in — popravila vseh vrst, — načrte ter proračune. —

Delo najsolidnejše!

PRVA JUGOSLOVANSKA BARVARIJA, KRZNARSTVO IN STROJARNICA.

Sprejemam tističe in druge kože v barvo; stroj in popolno izdelavo moderniziranje kožuvin izvršujem točno in po najnižjih cenah. Kupujem vsakovrstne divje kože po najvišjih dnevnih cenah.

P. SEMKO, krznar, Glince 230.

PAVILJON K, BR. ODDELKA 480.

GRAFIČNO-STROKOVNI ZAVOD

DRAGAN TOMLJENOVIC

Poslovalnica: **ZAGREB** Skladišče: Primorska ul. št. 5.
Gunduličeva 23-b. Brzjavke: Colorgraf.
Telefon št. 27-86 in 26-71, centrala III.

Veliko, dobro urejeno skladišče barv, strojev in vseh grafičnih potrebščin.

Zastopa: Tvornico barv za tisek Kast & Ehinger, Stuttgart-Wien-Praga, črkolivnico Gebr. Klingspor, Offenbach a. Main, (Tiegeldruckschnellpressen, Gummier-, Bronzier-, Lackiermaschinen), tvornico strojev Georg Spiess, Leipzig (Rotary Anlegeapparete), tvornico strojev Gutberlet & Co., Leipzig (Falzmaschinen).

Prodaja: stroje iz tvornice Karl Krause, A.-G., Leipzig (Schnelldemaschinen, Prägepressen itd.), Leipziger Schnellpressenfabrik A.-G. Leipzig (Offset-stroji, vse potrebščine za knjigoveznice).

Greje tiskarne, knjigoveznice, cinkografije itd. Dobavlja vse grafične stroje in strokovni material.

Hitro in vestna postrežba. Zahtevajte ponudbe in cenovnike.

IVAN JAX IN SIN

LJUBLJANA - GOSPOSVETSKA CESTA ŠTEV. 2.

Šivalni stroji in stroji za pletenje

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v LINCUL. — Ustanovljena leta 1867. Vezenje poučujejo brezplačno. — Popravila se sprejemajo. — Lastna delavnica.

Pisalni stroji „Adler“.

Kolesa iz prvih tovarnen!

Dürkop — Styria — Waffner ad

Potniki v Ameriko, pozor!

UNITED - AMERICAN - LINES - INC.

prevažata potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga, Southamptona in Cherbourga

v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja

SIMON KMETEC, zastopnik za Slovenijo.
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn Bösendorfer, Ehrbar, Czapska, Hözl, Schweighofer, Stiglitz itd. Tudi na obroke.

Jerica HUBAD, roj. Dolenc

Ljubljana, Hlišerjeva ulica 5.

Pristou & Bricelj

prvi in najstarejši specialni artistični atelje za črkoslikarstvo

na steklo, kovine, les, zid, platno i. t. d.

FRAN RAVNIKAR

mestni tesarski mojster,

LJUBLJANA, Linhartova ul. števil. 25.

Telefon števil. 415. Poštino-čkovni račun 11.428.

Izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela in sicer vodno, nadtalno ter umetno tesarstvo.

Parna žaga in strojne delavnice.

Prevzamem po danih, kakor tudi lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkven. ostrešja, balkone, vrtnice, verande ter razna druga vrtna arhitektonična dela. Stopnice, dekorativne strope ter dekorativne stenske opaze. Za razne industrijske stavbe opozarjam zlasti na moje patentirane nosilce za večje proste razpetine od 12 do 15 m.

Razstava v paviljonu za stavbeno stroko in lesno industrijo.

Najzanimivejše ljubljanske velesejma bode brez dyoma oddelek št. F 123—124

trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, najlepše in najboljšo, kar je svetovna tehnika v tej stroki

šivalnih strojev

dosedaj iznašla in preizkusila, razstavi svetovna tvrdka

inger-šivalni stroji

Bourne & Co.

v svojih paviljonih na ogled. Najmodernejšo šivalno strojo bo gonila električna sila kar prihrani čas in denar.

To ni življensko vprašanje samo tvornic, marveč velja dandanes prihranitev časa in denarja posebno za rodbine.

OBISK

teh paviljonov Vam bo donesl več koristi in zabave kot vse senzacionalne kino-predstave!

Podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda

Drobiž.

• Obed za 50.000.000 rubljev. »Baseler Nachrichten« poročajo, koliko je stal v Moskvi obed nekega Švicarja, ki se je nedavno vrnil iz Moskve. Dotični možakar je plačal za mrzelito 1 milijon rubljev, za zakrknjena jajca z belušji (spargeli) 4 milijone, za prašičevo pečenko s krompirjem 3 milijonov, za norveški sušlet 5 milijonov, za švicarski sir 1 milijon, za steklenico Bordeauxa 25 milijonov, za črno kavo 3 milijone, skupaj 44 milijonov. K temu so prišli še izdatki za cigarete, ki so po 150.000 r, ter napitnina, tako da je plačal za obed celih 50 milijonov švicarskih rubljev, ali 200 švicarskih frankov, ali 13.600 jugoslovanskih kron po sedanjem kurzu.

• Dva nova tipa univerz. V francoskem mestu Lille nameravajo zdati univerzo dela. Namenjena je za delavske sloje, ki naj bi si v obrti in tehniki pridobili potrebnega znanja ter si v narodnogospodarskih in socialnih stvareh izobrazili. Lille je mesto z razvijeno industrijo in bo za novo univerzo prav pripraven kraj. Za omenjeno univerzo

se živo zanima tudi delavski sindikat. — V Moskvi je založila ruska sovjetska vlada komunistovsko univerzo za zapadne dežele. Služateljem imenovane univerze se bo predavalo o historičnem materializmu, revoluciji, ustavi sovjetske republike, rdečem vojaškem komunizmu, o proletarski diktaturi. Iz te univerze bodo prišli agitatorji, kojih naloga bo, »dramiti milijonske zapadne narode.« Na univerzi bo šest oddelkov, namreč: nemški, poljski, rumunski, židovski, litovski in litvanski. Že pred to »univerzo« je založila (ustanovila) sovjetska vlada v Moskvi komunistično univerzo za Vzhod. Na tej univerzi se o boljševiškem duhu vzgaja 600 Azijatov. — Lille in Moskva s svojima novima univerzama sta tipična dokaza, kako se razumeva duševni in socialni napredek v napredni Francoski in kako vse drugače v Ruskem, kjer žive milijoni zaostalih mušikov. Zapadni narodi pač ne čaka prednamitve od ruskih boljševikov, ampak narobe bo prav.

• Stavke — po zakonu prepovedane. Amerika je seveda svobodna država, ali vendar imajo tam večkrat take zakone, ki

bi bili pri nas nemogoči. Tako je v Kansasu zakon, ki prepoveduje — stavke. Tudi imajo tam zakon, da ne sme noben državljan simpatizirati z delavci, kateri nočejo delati.

• Zdravljenje dušnega kašlja. Na Laškem, a zlasti še na Francoskem zdravilo zdravilo zdravniki z jako dobrim uspehom z vbrizgavanjem čistega etra, ki ga zadoštuje 1/2 - 3 cm³ za posamezno zdravljenje. Vbrizgavanje se vrši vsak drugi ali tretji dan. V nekaj dneh kašelj že toliko poneha, da ni več potrebno posebno zdravljenje. V Slovincih je omenjeno zdravljenje malo znano, ali pa še celo neznano. Za zdravljenje dušnega kašlja se rablj vmes klinina zmešanega z vodnim izvlečkom eriodactyle.

• Konec kinematograf v Berlinu. Lastniki berlinskih kinematografov so sklenili, da ne bodo plačevali pri današnjih razmerah visokega davka od zabav, kakor zahteva tamošnji magistrat. Pravijo, da bodo rajši vse svoje nameščence odslovili in kinematografe zaprli.

• Številno telefonov v Zedinjenih državah. Preteklo je 45 let, kar je Aleksander

Graham Bell izumel telefon. Od tedaj se je telefon po Ameriki tako razširil, da tvori številno telefonov dve tretjini vseh telefonov na celim svetu. Dasi znaša število prebivalstva Zedinjenih držav Komaj šeststajstinsko vsega človeškega rodu. Kaj čuda potem, da je ameriška brezovajna in telefonska družba največja deimška družba Zedinjenih držav, zakaj v l. 1921 je štela 186.342 delničarjev. hlo

• Mica Kovačeva v Londonu. Pred nekaj dnevi je v neko londonsko restavracijo prišlo okrog 50 brezposelnih delavcev. Vsedli so se po stoleh in se počeno nasedli in napili. Na dogovorjeni znak so vsi nankrat vstali in zahtevali račun in ko so jim natakariji dali listke, da z njimi plačajo pri blagajni, so drug za drugim pometali listke natakarijem v obraz in odkurili. Restavratore je hitro obvestil policijo, a preden je ta dospela, so »Mice Kovačeve« že srečno odnesle pete!

• Poseben odbor proti lahkomišljenim ali sieparskim insolventom se je sestavil pri trgovski in obrtni zbornici v Plzni. V odboru so zastopniki obrtnih in trgovskih or-

ganizacij. Interesentje se v svojem lastnem dobičku opozarjajo, da bi dvomljive slučaje insolvence prijavili imenovanemu odboru, ki bode potem napravil nadaljnje korake. Posebno dolžnikom je treba priporočati, da bi se z zaupanjem obračali na ta odbor, ker jim bodo dali potrebna pojasnila ljudje, kateri so v gospodarskih rečeh preiskovali veččaki ter jim bodo svetovali, ali in kako bi bilo mogoče posledice njih težke gospodarske situacije odvrniti.

BLUZE

spodnja krila, predpasniki, stezniki najceneje pri:

A. ŠINKOVIC, nasl. K. SOSS, Ljubljana, Mestni trg 19.

E. QABORIAU:

Zločin v Orcivalu.

(Dalje.)

Nikoli se ji ni sanjalo, da bi se moglo družiti toliko stanovitnega poguma s tako neizmerno, genialno zvižanostjo in pretvarjo. Kako točno je ugenil naklepe! Kako ju je speljal za nos! Z golo močjo svoje volje je ostal na vrhu, vzlic smrti, vzlic vsemu. Brezmejen gnev in kes jo je popadal ob misli, da je bil ta človek njen in je ležal pred njo na kolenih. Ljubila ga je skoraj. Da si je mogla po svojem ustvariti usodo, bi bila izbrala njega izmed vseh. In zdaj ji je uhajal ... Sama ga je premišljeno pehnila v smrt!

Dočim so kipele v Bertini glavi najnasprotnejša čustva, se je Trémorelu vračala prisotnost duha. Njegov razum je pomalem spoznaval gotovost, da je Laurence na veke izgubljena zanj. Solnce nade, ki je pravkar še sijalo nad bodočnostjo, je ugašalo v brezupni temi.

Molčali so delj nedej deset minut. Nazadnje je Sauvresy ukrotil krč, ki ga je vrgel nazaj. Oddehnil si je in jel govoriti.

»Nisem se povedal vsega ...« je začel. Njegov glas, šibak kakor mrmranje, je vendar udarjal na neseha zločinske dvojice nalik trobentam sodnjega dne.

»... Predvideno je vse. Ne mislita, da moreta pobegniti v inozemstvo, kadar umrem! Tudi to sem zabranil. Ostati vama je tu, v Valfeullu. Moj prijatelj — ne tisti, ki hrani ovadbo, nego drugi — ima nalog paziti na vaju, dasi ne ve zakaj. Pomni dobro: ako izgine kateri le za teden dni, dobi hranitelj ovadbe osmi dan pismo z mojim pozivom, naj jo odda še tisto uro državnemu pravdniku.«

Da, vse je preprečeno! Trémorel, ki ga je obšla misel na beg že v prvem hipu, je razočarano pobesil glavo.

»Poskrbel pa sem,« je nadaljeval bolnik, »da izkušnjava ne bo prehuda. Moje imetje ostane res da Berti, a le v užitek.

Z vsemi pravicami ji pripade šele po vajini poroki.«

Berta je vzmahnila z rokami. Meneč, da misli na prepis oporoke, ki mu je baš danes dodal nekaj vrst, je naglo pripomnil:

»Ne tolaži se z brezpomembnim papirjem, ki ga imaš v rokah! Moja prava oporoka je shranjena pri orcivalskem notariju, in datum na nji je za dva dni poznejši. Zasnutek vama lahko prečitam.«

To rekši je vzel izpod zglavja listnico, iz nje kos papirja in čital:

»Čuteč, da je moja bolezen neizprosna in neozdravljiva, izražam tu neprilijen in v polni posesti duševnih zmožnosti svojo poslednjo voljo.

Najdražja želja mi je, da se Berta, moja ljubljena vdova, takoj po preteku zakonitega roka poroči z mojim dragim prijateljem grofom Hektorjem Trémorelskim. Ker sem imel priliko spoznati velikodušje in plemenitost svoje žene in svojega prijatelja, zato vem, da sta vredna drug drugega, in sem prepričan, da bosta srečna v zakonu. V uri smrti me bo tolažila zavest, da ostavljam Berto v zaščiti moža, ki sem preizkusil njegovo zvestobo ...«

Berta ni mogla delj poslušati.

»Nehaj!« je vzkliznila. »Usmili se!«

»Dobro,« je odgovoril Sauvresy, »naj bo dovolj. Čital sem vama to, da vidita, kako sem storil sicer vse potrebno, da zagotovim izpolnitev svoje volje, a sem vendar tudi poskrbel, da vama ostane spoštovanje ljudi. Ohraniti vama hočem vsakateri ugled, ki ga moreta želeči, zakaj svojo osvelo sem zgradil samo na vaju dveh. Obdal sem vaju z mrežo, ki je ne moreta raztrgati. Radujta se: vse je tako, kakor sta sarna hotela. Kamen na mojem grobu bo vajini poročni oltar. Ako ne, vaju čaka ječa in morišče.«

Od vseh teh ponižanj se je nazadnje vzpenil Trémorelov gnos.

»Le nekaj si pozabil, prijatelj Sauvresy,« je vzkliznil srdito. »Računal nisi s tem, da lahko umrem.«

»Oprostite,« je hladno povzel bolnik. »Tudi na to sem mislil. Ako bi kateri izmed vaju pred poroko nagloma umrl, zapade drugi državnemu pravdniku.«

»Razumel si me napak. Hotel sem reči, da se lahko ubijem.«

Sauvresy je pomeril Hektorja z brezdanjim zaničevanjem. »Ti da bi se ubil? Beži, beži! Jenny Fancy, ki te prezira malone tako globoko kakor jaz, mi je povedala, koliko so vredne tvoje grožnje s samomorom. Ti — pa ubiti se! ... Na, evo ti samokresa; ustrelj se, pa odpustim svoji ženi.«

Hektor je gnevno zacepetal, a vendar ni vzel orožja, da mu ga je nudil prijatelj.

»Nu vidiš,« je dejal Sauvresy, »Videl sem, da je strah ...«

Nato se je obrnil k Berti:

»Lepega junaka imaš za ljubimca!«

Toda ure so hitele in Sauvresy je čutil, kako mu usiha življenje.

»Zdaj nam preostane samo še zadnje dejanje,« je izpregovoril. »Hektor, pokliči služabnike; tisti, ki spe, naj vstanejo. Hočem jih videti, preden umrem.«

Trémorel se je obotavljal.

»Tak pojdi že! Ako ne, pozvonim in začnem streljati s samokresom, da zdramim vso hišo!«

Hektor je odšel.

Berta je bila sama s soprogom. Sama!

Upala je, da se ji morda posreči omajati njegov sklep in dobiti njegovo odpustanje. Spominjala se je dni, ko je bila vsegamogočna; tistih časov, ko je kopnola odločnost tega moža pred njenim pogledom kakor sneg pod solčnimi žarki.

Pokleknila je k postelji.

Nikoli še ni bila tako lepa, tako zapeljiva in neodoljiva. Njene krasne, solzne oči so moledovale, njeno grlo je drhtelo od burnega sopenja in pravkar porojena strast do Sauvresyja je žehlala iz vseh njenih črt.

Dalje pri...

Največji darili, katere plačate vam nastanejo, ako ne gledate na to, kje nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še stisko. Poskusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdice H. Suttner (imetnik Henri Maire) v Ljubljani, Mestni trg 8. Ta vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamenke »IKO« iz lastne tvornice v Švic, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, uhane, namizno orodje, krstine in birmska darila in vso drugo zlatinsko in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. karte, note, britve, lasestrizne in brivke stroje, stekloceze, doze za tobak, svalnice in smodke, navlažila in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdici.

H. Suttner (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 8.

P. n. gospodinj, šivilje, krojače, čevljarje, in sedlarje opozarjamo, da se dobijo zopet najboljši šivalni stroji

„Gritzner“

v vseh opremljenih material predvornih cenah najnižje edino le pri

Josip Petelincu

Ljubljana, Su. Petra nasip št. 7.

Pouk v vezanju brezplačen!

Istotam igle, olje, vse nadomestne dele za vse sisteme šivalnih strojev in koles. — Potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce, sedlarje, toaletno modno blago, srajce, kravate, ščetke, palice.

Galanterija, gumbi, na veliko in malo!

Najnižje cenel Točna postrežba!

TRANSJUGO, d. d. Stalno sortirano skladišče:

ZAGREB

3 Mazuraničev trg 3

Brzljavi: TRANSJUGO. 27-60 Telefon 27-60

PODRUŽNICE:

BEOGRAD, Reljina ul. 2.

IZPOSTAVE:

OSIJEK, Široka ul. 8.

SUBOTICA kod Pluković i drug I SKOPLJE.

traverse, železo, žeblice, apno, cement, gips, trstiko, žico, deske in ves gradbeni material.

MODELE ČEVLJEV v celih serijah iz lepene, po modernih kopitnih oblikah ali američanskih oblikah izrezane, dobavljiva za tvornice obvala in čevljarjev. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.

ZGORNJE DELE izdelujemo iz od naročnika mi doposlana materijala prvovrstno, hitro in poceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov za TOVARNE OBUVALA, nakup, reparatura in prodaja ČEVLJARSKIH STROJEV.

Zahtevajte prospekte od RALPH F. RICHTER, Subotica VI.

POUČEVANJE v vseh strokah moderne, mehanične izdelave obvala.

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

Insertati v „Jugoslaviji“ imajo velik uspeh!

Skladišče kož

Herman Hary i sin

Varaždin.

Telefon štev. 68

Telefon štev. 68

priporoča svoje bogato skladišče vseh vrst kož in čevljarjskih potrebščin. Solidna in točna postrežba! Tovarniške cene! Zahtevajte cenike!

Parna žaga FRAN RAVNIKAR

mestni tesarski mojster

LJUBLJANA :: Linhartova ulica štev. 25

kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Vabilo

NA IZREDNI OBČNI ZBOR

»Jugoslovanske gospodarske unije«

r. z. z. o. z.

ki se vrši v nedelo dne 24. septembra 1922 ob polenajsti uri dopoldne v poslovni pisarni, Wolfova ul. 1/II.

Dnevni red:

1. Poročilo predsedstva.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Sklepanje o nadaljnjem obstoju odn. likvidaciji zadruge ter ev. izvolitev novega načelnstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Glasom § 28 pravil je občni zbor sklepčen, če je zastopana vsaj petina članov. Ako bi tega ne bilo, vrši se pol ure kasneje na istem prostoru s prvotnim sporedom drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov.

Za načelnstvo:

Anton Pesek, l. r. predsednik.

Prva odlikovana Dalmatinska Parna Destilarija

V. MORPURGO, SPLIT

Nagradjena na svim izložbama največim odlikovanjima.

Rakije vsake vrsti — Svetski — Maraschino — Ekstrakt od Maraske — Ekstrakt od Charry-Brandy — Cognac — Medicinal, prvovrstni produkt — Cognac Dalmatia vieaux, obiljubljena marka — Cremes doubles, likeri izvarneene finoče — Svakovrsni najfiniji likeri — Esencije od puzca — Sirupi od voća — Limunade.

Cenik na zahtev! Cenik na zahtev!

Oglejte si našo stojnico na

Pokrajinski obrtni razstavi v Mariboru

objekt A - oddelek II - stojnica štev. 14

Ista vam nudi najlepšo priliko za naročila lepega in dobrega blaga, vseh vrst moderne peciva, voščene sveče itd. — Za naročila se priporoča

Franjo Cvilak, Slov. Bistrica.

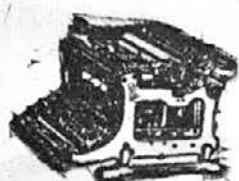
Manufaktura na debelo

M. HRIBERNIK

LJUBLJANA, Sodna ulica št. 6

PAVILJON „H“ ŠTEV. 329.

Velika zaloga in vsakovrstna izbira

ANT. RUD. LEGAT

Prva specijalna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami

MARIBOR, Slovenska ulica 7, tel. 100

Samoprodaja pisalnega stroja „CONTINENTAL“, razmnoževalnega aparata „RAPAX“, „VELOMA“-luknjača (Lochapparat) in rednika pisem, sistem „INDUS“.

Lastna delavnica za popravila pisalnih strojev vseh sistemov.

Ljubljanski velesejem, paviljon H, koja 291.

Tovarna gumbov - Slov. Bistrica

LJUBLJANSKI VELESEMENJ

Paviljon „E“ 96.

KONZERVNA TOVARNA NA VRHNIKI

Največja konzervna tovarna v Jugoslaviji priporoča vsakovrstne konzerve in mesne izdelke po dnevnih cenah. :: CENIKI SO NA RAZPOLAGO.

BRZOJAVI: „TOVACO“, VRHNIKA. PAVILJON NA VELESEJMU.

Jadranska banka - Beograd.

Delniška glavica: Din 60,000.000.

Rezerva: Din 30,000.000.

Podružnice:
Bled, Jesenice, Prevalje, Cavtat, Korčula, Sarajevo, Celje, Kotor, Split, Dubrovnik, Kranj, Sibenik, Ercegnovi, Ljubljana, Tržič, Jelsa, Maribor, Zagreb, Metković.

AMERIKANSKI ODDELEK.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.
BANKO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

TOVARNA SLAMNIKOV IN ROČNIH TORBIC

(Tovarna slamnatih šesira i torbica.)
Razpošiljam po najnižih cenah
Franc Mozovič, Domžale.

SOLI KAMENITE

in soli drobne (zmlete) nudi samo na vagone po zmerni ceni
Kirilović i Szadanič, Novi Sad.

Modni atelije

M. ŠARC

Ljubljana, Kongresni trg 4

zopet otvoren. Sprejemne ure od 10. do 12. ure in od 3. do 6. ure.

Veletrgovina vina

potnika.

Vreče

za ogelje in bencin motor 5 — 8 HP se kupi. SREBOTNJAK, Kolodvorska ulica šte. 31.

Teodor Korn, Ljubljana, Poljanska c. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih in vodovodnih inštalacijskih del ter za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. — Proračuni brezplačno in poštne prosti. — Popravila točno in po najnižji ceni. Pločevinasta ambalaža kakor kante za firnež, olje, bencin, doze za barve, kandite in konzerve.

Največja izbira

Različnih pletenin, majic, nogavic in rokavic

pri tvrdki
A. & E. ŠRABERNE,
Ljubljana, Mestni trg šte. 10.

Za naše malčke!

Najcenejše in najhvalejše darilo našim malim je:

MOJ ZVERINJAK
knjiga s 45 slikami in k tem spadajočim besedilom, za pouk in kratak čas K 20—

MOJI LJUBCKI
živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu K 32—

MLADI SLIKAR
10 tiskanih predlog za porbarvanje z akvarel-barvami ali pastel-barvami K 12—

ČRNI PETER
staroznana, vesela družabna igra za zimsko večere. 1 igra K 8—

Vse se dobi v

Zvezni knjigarni
v Ljubljani, Marijin trg 8.

Velika hiša

sredi trga v Velikih Laščah z gostilniško koncesijo, ledenico, gospodarskimi poslopji, velikim vrtom, njivami, travniki in gozdovi se ugodno proda. Poizvedbe pri lastniku v Velikih Laščah šte. 9 in 10.

Zahtevajte vzorce!

Vrečice najcenejše v vseh veličinah in vsaki kakovosti in najboljši izdelavi s tiskanim tekstom.

Zahtevajte takoj cene.

St. Kugli, ZAGREB, Ilica br. 30.

Tovarna papirnatih vrečic STJEPAN KUGLI

(L. MILLER).

ZAGREB, Ilica broj 30.

Oglejte si paviljon E št. 1.

Kosmetični preparati!
Kemično-tehnični izdelki!

I. C. Kotar, Ljubljana,
Wolfova ulica 3

Telefon 402.

II. Ljubljanski veliki sejem, paviljon K šte. 455.

Proda se: TRAKTOR

znamke Perl 35-40 HP z 2 garniturama, vsaka po 4 priklopne vozove. Traktor vozi naenkrat 20 ton ter je primeren za industrijo ali veleposestvo. Traktor se lahko pripreže k plugu in se porablja tudi za poljedelska in gozdna dela, ker more voziti tudi po njivah in mehkih potih. Lahko se uporablja ganilni motor za mlatilnico. Cena traktorju s priklopnimi vozovi vred

kron 600.000—

Naslov v upravnishvu „Jugoslavije“.

Gričar & Mejač
Ljubljana,
poleg glavne pošte.

Zaloga obleke
za gospode, gospe,
dečke.

Cunard
Line
Glavno
zastopstvo za
Jugoslavijo:

Jugoslavenska banka d. d.

Odprema potnikov iz Cherburga ali Hamburga z najhitrejšo ladjo na svetu v 5 1/2 dneh. Za vsa tozadevna pojasnila se izvolite obrniti na našo poslovalnico:

Glavno zastopstvo za Slovenijo:
Ljubljana, Kolodvorska ul. 26

Naslov za brzojave: CUNARD, LJUBLJANA.

EN GROS.

EN GROS.

SIEGEL & DRUG

Industrija platnenega in bombažastega blaga
LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 31.

EN GROS.

EN GROS.

Iščejo se povsod potniki,
agilni in dobro uvedeni za uvedeno
domačo zobno pasto, ki bi se vzel kot
drugi prodajni predmet, pri skrajno ugo-
dni proviziji. Interesenti naj se obrnejo pod:
„Uvedena znamka št. 1248“ na
Ogl. zavod Fran Voršič
Maribor.

sta bila brez obleke

ADAM IN EVA

sedaj tega ni treba, ker se dobe vsakovrstne

obleke za gospode, dame in otroke

v trgovini

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg 5-6.

M. KUŠTRIN, LJUBLJANA.

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi
in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. Velika za-
loga vseh vrst gumij, kolesne in avtomobilske pneumatike.
Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne „Walter
Martiny“. Na razpolago je hidraulična stiskalnica za montiranje
polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta št. 2.
Telefon št. 588. Brzojavi: Kuštrin, Ljubljana.

Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.
Telefon št. 470.

Maribor, Jurčičeva ul. št. 9. Telefon št. 133.
Beograd, Knez Mihajlova ulica broj 3.

Urar
Ed. Škopek

Ljubljana, Mestni trg št. 8.
Velika zaloga ur, zlatnine, sre-
brnine in optike. - Popravila se
izvršujejo strokovno in pod
jamstvom.
Cene nizke.

OFICIJELNI SPEDITERJI „LJUBLJANSKEGA VELIKEGA SEMNJA“
„BALKAN“ D. D. ZA MEDNARODNE TRANSPORTE

Brzojavni naslov „Spedbalkan“

Centrala: Ljubljana, Dunajska cesta 33.

Podružnice: Beograd s ekspozituro Caribrod-Maribor-
Zagreb-Rakek-Jesenice.

Afilirana podjetja: „Balkan“ Ges. m. b. H., Wien III. Stro-
gasse 24. „Balkan“ S. A., Trieste, Riva Grumula 14.

Zastopstva: Fr. Mayer's Sohn, Hamburg - A. Welti-
Furrer A. G. Zürich - Lemmel & Schramm, Frankfurt
a/M. - W. A. J. Tilleray & Co. Ltd., London - in vse
podružnice teh tvrdk ter zastopstva z interesno
skupnostjo na Češkem, Poljskem, v Madžarski, Italiji,
Franciji, Romuniji in Sev. Ameriki.

Lastno carinsko posredništvo. — Tarifni oddelek. — Zbirni promet. — Mednarodne selitve pohištva. — Javna in
carinska skladišča. — Največje in najbolje organizirano domače spedijsko podjetje v Jugoslaviji.

L. Mikuš, Ljubljana
Mestni tr 15

izdelovatelj

dežnikov

Na drobno Na debelo

ZALOGA

sprehajalnih palic.

Popravila točno in solidno.

Oblačilnica za Slovenijo, r. z. z o. z. v Ljubljani.

en gros — Zadržna centrala za manufakture — en detail

I Zgolj prvovrstni češki in angleški izdelki I

Skladišče v „KRESIJI“, Lingarjeva ulica 1, prvo nadstropje.

Prodajalna na drobno v Stritarjevi ulici št. 5.

Podružnica v SOMBORU (Bačka), Aleksandrova ulica št. 11.

Upoštevajte pri nakupih! ■ ■ ■ ■ ■ Upoštevajte pri nakupih!

„PARFUMS CHRYSIS“
IMPORT-EXPORT

PARIS I.,
15, RUE DU LOUVRE.

WIEN X.,
22, COLUMBUSGASSE.

CELJE
1, ŠKOPJA VAS.

II. LJUBLJANSKI VELIKI SEMENJ
PAVILJON I. — ODDELEK № 397.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić & drug
Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.
se priporoča za vsa
v to stroko spada-
joča dela.

Za vsa pleskarska dela, lakiranje avtomobilov in lakiranje
voznih koles v ognju se priporoča

TONE MALGAJ

stavbeni in pohištveni pleskar in ličar

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 6.

ŽIVINO

govejo, prašiče, ovce itd. prevzema pod
ugodnimi pogoji v komisijo. - Natančna
pojasnila pri tvrdki

J. SUCHARDA, veleklavnica, PRAG-KARLIN, ČSR.

Zvezna tiskarna in knjigarna

V LJUBLJANI - Wolfova ulica št. 1.

Poštni predal 74. :: :: :: :: :: Telefon 359.

Izvršuje vsa tiskarska dela po konkurenčnih
cenah ter se za cenjena naročila najtopleje
priporoča.

Zahtevajte proračun! Točna postrežba!
Na velesejmu pav. „E“ št. 18.

Emil
Adamič: **16 jugoslovanskih**
narodnih pesmi

I. del (moški zbori) je ravno kar izšlo. Cena partituri 10 Din.

Naroča se pri

ZVEZNI KNJIGARNI, Ljubljana, Marijin trg 8.

☞ Pevska društva segaite pridno po njih! ☞

I. C. MAYER
LJUBLJANA.
USTANOVljena L. 1834.

MANUFAKTURA

EN GROS

EN DETAIL

Uvoz in prodaja raznovrstnega inozem. manufakturnega blaga.

A. & E. Skabernè

Ljubljana, Mestni trg.

Posebni oddelek za pletenine, trikotažo in perilo.

Jadranska banka

išče več

**starejših in mlajših
bančnih uradnikov.**

Ponudbe z navedbo zahtev je nasloviti na:
Tajništvo centrale v Ljubljani.

Ali ste že član Jugoslovanske Matice?

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in trboveljski
premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava:

Prima: čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo,
kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15.

Slavenska banka d. d. podružnica
Ljubljana
(preje Jugoslovanska Union banka)

Zagreb

Beograd

Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona,
Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek,
Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Škofja
Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

Afilacije:

Budapest: Balkan Bank r. t.

Split: Jugoslavenska industrijska banka.

Wien: Bankhaus Milan Robert Alexander.

Delniška glavnica in rezerve ca 200,000.000 K.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

!! Underwood !!

pisalni stroji so najboljši

Zahtevajte ponudbe!

THE REX Co.

LJUBLJANA

Tel. 268 - Gradišče št. 10 - Tel. 268

Zahtevajte ponudbe!

!! Opalograph !!

razmnoževalni aparati so svetovno-
znani

Zahtevajte ponudbe!

Jugoslovanska banka

d. d. menjalnica v LJUBLJANI, Kolodvorska ulica številka 26.

kupuje in prodaja valute (dolarje itd.) in devize po najugodnejši dnevni ceni in obrestuje vloge bodisi na knjižice bodisi na tel. oči račun po najvišji obrestni meri.

STROJI za obdelovanje lesa

TURBINE
Transmisije

Armature in sesalke, zvonovi

Strojne tovarne in livarne d. d.
LJUBLJANA.

GOSPODARSKA ZVEZA

IMPORT

LJUBLJANA

EKSPORT

Lastni paviljon na Ljubljanskem velikem sejmu.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA Prešernova ulica št. 50, (v lastnem poslopu) LJUBLJANA

Brzjavka — KREDIT LJUBLJANA — Telefon št. 40, 467. in 648

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits i. t. d.

Te znamke čevlji so najboljši! Zahtevajte pouso.

PETER KOZINA & KO.
TVORNICE ČEVLJEV v TRŽIČU, SLOVENIJA
CENTRALA v LJUBLJANI, BREG št. 20

ZAGREB *Matičeva ul. 13.* **BEOGRAD** *Balkanska 13.*

„SVETLA“ d. d. za žarnice in elektrotehniko

Centrala: Ljubljana, Mestni trg, št. 25. — Telef. 450.

Podružnice: ZAGREB, Frankopanska ulica br. 2. — Telef. 802.

MARIBOR, Gosposka ulica št. 20.

Električni stroji
Instalacijski material
Svetlobna oprema
Žarnice
Kabel

Zastopstvo
različnih svetovnih
firm.

Številci
Kuhilni in kuhalni aparati
Material za slabi tok
Material za proste
napeljave

Solidna in hitra postrežba. Brezhibni material, odgovarjajoč tehničnim predpisom.

INDUS D. D. preje CARL POLLAK

Tovarna usnja in usnjatih izdelkov KRANJ, LJUBLJANA, VRHNIKA
Centralna pisarna Ljubljana, Sv. Petra c. 68. Tel. 528.

I. INDUSTRIJA USNJA

A. VEGETABILNO (čreslostrojeno usnje):

- kravne, rjave, črne in chagrin, ter za mehove in strehe,
- kipsi,
- teletne,
- ovčine in kozine

- mazane, rjave in črne,
- barvane, za mobilje, tapetiranje in konfekcijo;

- vachettes:
- za izdelavo dokolenic, barvane ali naravne,
- za izdelavo nogometnih žog,
- za izdelavo razne usnjate konfekcije;

- svinjske (specialiteta):
- za fino jahalno opremo, barvane ali naravne,
- za kovege,
- za mobilje in galerijski konfekcijo (portemonnats, portefeuilles in knjigoveštvo);

7. podplati:

- trojloženi, hrastostrojani podplati,
- vache;
- crouponski za izdelavo transmitsijskih jermenov,
- specialno strojeni (angleški sistem),
- hrastostrojani.

B. CHROM-USNJE:

- box-calf, črno in barvano,
- chevreaux,
- chevrette,
- chrom-usnje za izdelavo nogometnih žog,
- chrom-usnje za izdelavo jermenov.

C. GALUN-USNJE

- za izdelovanje vezilnih in šivalnih jermenčkov.

D. LAK-USNJE:

- box-calf,
- chevreaux,
- chrom-stroj,
- jermenčci za šivanje in vezanje transmitsijskih jermenov.

C. KONFEKCIJA za:

- dokolenice (gamaše), nogometne žoge, torbice, portefeuilles itd. iz vegetabilnega, chrom- in lak-usnja, nahrbtniki, sportni pasovi itd., tržne torbice.

II. INDUSTRIJA USNJATIH IZDELKOV.

A. ČEVLIJSKI IZDELKI:

- čevlji za strapac,
- čevlji za rudnike,
- čevlji za sport in nogomet,
- čevlji po vojaškem vzorcu,
- sandale.

B. KONFEKCIJA TRANSMISIJSKIH GONILNIH JERMENOV:

- specialni stroj,
- hrastov stroj,

„SLOGRAD“

Slovenska gradbena in industrijska d. d.
Ljubljana.

Tekoči račun pri Slovenski eskomptni banki v Ljubljani.
Tel. interurb. 180. — Tehnična pisarna v tovarni Keršič, Sp. Šiška.

Izvršuje:

stanovanjske hiše,
trgovska poslopja,
moderne industrijske zgradbe,
betonske in železobetonske konstrukcije.

Vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.

Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

Zastopa:

patent dr. ing. Empergera za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z liton železnimi vložki za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, silo-mo-stovih in podobno).

Izdeluje:

vse vrste tehničnih projektov, statičnih preračunov, stroškovnih in rentabilitetnih proračunov.

Gradbena vodstva: Kranj, Tržič, Logatec.